

Apstiprināta ar 17.03.2023. LBTU Padomes lēmumu Nr. 22

**LATVIJAS BIOZINĀTŅU UN TEHNOLOĢIJU
UNIVERSITĀTES FINANŠU VADĪBAS UN
GRĀMATVEDĪBAS POLITIKA**

Jelgava 2023

SATURS

1. VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI.....	3
2. NORMATĪVAIS REGULĒJUMS.....	5
3. IZMANTOTIE JĒDZIENI UN DEFINĪCIJAS	7
4. FINANŠU PLŪSMU UN SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS AKTIVITĀŠU DALĪJUMS.....	15
5. AKTĪVU, IEŅĒMUMU UN IZDEVUMU OBJEKTU UZSKAITES PRINCIPI UN DIMENSIJAS, KONTROLES SISTĒMA	19
5.1. PAMATLĪDZEKĻU UZSKAITE	20
5.2. IZDEVUMU UZSKAITE UN KONTROLES SITĒMAS.....	23
5.3. IEŅĒMUMU UZSKAITE UN KONTROLES SITĒMAS	24
5.4. NĀKAMO PERIODU IEŅĒMUMI	29
5.5. IEROBEŽOTAS JOMAS DARBĪBAS JAUDAS APRĒĶINA METODES UN KONTROLES MEHĀNISMS	30
6. ZINĀŠANU PĀRVALDĪBA	33
6.1. INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU VĒRTĪBAS NOTEIKŠANA	33
6.2. TEHNOLOĢIJU PĀRNESES PROCEDŪRAS	34
7. PĒTNIECĪBAS PAKALPOJUMU UN IZSTRĀDŅU PAŠIZMAKSAS NOTEIKŠANAS PRINCIPI.....	36
7.1. PĒTNIECĪBAS PAKALPOJUMU UN IZSTRĀDŅU PILNĀ PAŠIZMAKSA	36
7.2. TIRGUS CENAS NOTEIKŠANA.....	36
7.2.1. Priekšnosacījumi tirgus cenas noteikšanai	36
7.2.1.1. Funkcionālā analīze.....	37
7.2.1.2. Līgumu nosacījumi.....	38
7.2.1.3. Ekonomiskie apstākļi	38
7.2.1.4. Biznesa stratēģija.....	39
7.2.2. Tirgus cenas noteikšanas metodes	40
7.2.2.1. Salīdzināmo nekontrolēto cenu metode	40
7.2.2.2. Izmaksu pieskaitīšanas metode	41
7.2.2.3. Tirgus cenas metode.....	42
7.2.3. Tirgus cenas noteikšana tehnoloģiju pārneses gadījumos	42
8. PĒTNIECĪBAS IZMAKSU KAPITALIZĀCIJAS PRINCIPI.....	44
PIELIKUMS	46

1. VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1. Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte (turpmāk – LBTU) ir Latvijas Republikas augstākās izglītības un zinātnes universitāte ar atvasinātas publiskas personas statusu, kura īsteno zinātniskos pētījumus, akadēmiskās un profesionālās studiju programmas.
2. LBTU īsteno savu darbību atbilstoši tai noteiktajās specializācijas jomās, lai attīstītu LBTU zinātniskās darbības potenciālu starptautiski nozīmīgu pētījumu veikšanai, integrētu augstāko izglītību un pētījumus, kas nodrošinātu inovatīvu, zināšanu ietilpīgu tehnoloģiju ieviešanu Latvijas tautsaimniecībā. LBTU specializācijas jomas noteiktas “Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes attīstības stratēģijā 2023. – 2027. gadam.
3. Izstrādātā “Finanšu vadības un grāmatvedības politika” (turpmāk – Politika) paredzēta LBTU vadībai, grāmatvežiem, finanšu speciālistiem un projektu vadītājiem u.c. ar projektu īstenošanu iesaistītajām pusēm.
4. Politika tiek papildināta ar jaunām aktivitātēm vai finanšu devēja nosacījumiem atbilstoši izmaiņām saistošajos tiesību aktos.
5. Politikā tiek definēti vadības grāmatvedības un finanšu grāmatvedības uzskaites principi, lai nodrošinātu un nodalītu ticamu un caurskatāmu finanšu plūsmu uzskaiti, kā arī pakalpojumu vai produktu pašizmaksas un realizācijas cenas noteikšanu.
6. Politika nosaka pienākumu:
  - 6.1. nodalīt finanšu plūsmas;
  - 6.2. nodrošināt komercdarbības atbalsta kontroles normu prasības;
  - 6.3. nodrošināt detalizētu uzskaiti un pietiekamu informāciju par iegādātajiem ilgtermiņa aktīvu objektiem;
  - 6.4. noteikt pārdodamo pakalpojumu, produktu, tehnoloģiju, prototipu un intelektuālo īpašumu pašizmaksu un tirgus cenas.
7. Politikā iekļautie principi, piemēri un shēmas nodrošina:
  - 7.1. ieņēmumu un izmaksu nodalīšanu un uzskaiti atbilstoši veiktajām ar pamatdarbības saimniecisko darbību saistītajām un nesaistītajām darbībām;
  - 7.2. projektos gūto ieņēmumu uzskaites, izlietojuma un reinvestēšanas principus;

- 7.3. Regulas Nr.1303/2013 nosacījumu ievērošanu finanšu korekciju veikšanai, ja nesaimnieciskās pamatdarbības ES projektā, kuru nekvalificē kā komercdarbības atbalstu Līguma par ES darbību 107. panta 1.punkta nozīmē, rodas ieņēmumi un tādējādi projektā tiek konstatēta neatbilstība;
- 7.4. komercdarbības atbalsta likumdošanas ievērošanu, lai varētu veikt finanšu korekcijas, ja nesaimnieciskās pamatdarbības projektā tiek veikta saimnieciskā darbība.
8. Politikā iekļauti metodiskie norādījumi par tiešo un netiešo izmaksu sadalīšanas principiem, definēti izmaksu nesēji un sniegts to izmantošanas apraksts, kā arī noteikti vienoti kritēriji ar saimniecisko darbību saistīto un ar saimniecisko darbību nesaistīto projektu/pakalpojumu definēšanai.
9. Politika nosaka visu saimniecisko darījumu identificēšanu un to veidošanās avotu dokumentēšanu.
10. LBTU finanšu vadības un grāmatvedības kārtošana tiek veikta resursu vadības sistēmā (turpmāk – RVS) Horizon un biznesa inteligences (turpmāk - BI) sistēmā MicroStrategy.
11. Visi finanšu un vadības grāmatvedības reģistros veiktie ieraksti tiek pamatoti ar attaisnojuma dokumentiem.

2. NORMATĪVAIS REGULĒJUMS

LBTU finanšu vadības un grāmatvedības politika sagatavota, pamatojoties uz šādu (bet ne tikai) normatīvo regulējumu:

12. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1301/2013 (17.12.2013) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un īpašiem noteikumiem attiecībā uz mērķi "Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai" un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1080/2006.
13. Komisijas 17.06.2014. Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzītas par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu.
14. Eiropas Komisijas paziņojuma «Nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai» (turpmāk - P&I&I) (2014/C 198/1).
15. Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādnes (turpmāk - Reģionālā atbalsta pamatnostādnes).
16. Latvijas Republikas „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likums”.
17. Latvijas Republikas „Zinātniskās darbības likums”.
18. Latvijas Republikas „Komercedarbības atbalsta kontroles likums”.
19. Latvijas Republikas „Grāmatvedības likums”.
20. Latvijas Republikas “Likums par budžetu un finanšu vadību”.
21. Latvijas Republikas “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums”.
22. Ministru kabineta (turpmāk - MK) 22.12.2015. noteikumi Nr.775 “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi” (turpmāk - MK noteikumi Nr.775).
23. MK 13.02.2018. noteikumi Nr.87 „Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta LBTU” (turpmāk - MK noteikumi Nr.87).
24. MK 27.12.2005. noteikumi Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām" (turpmāk - MK noteikumi Nr.1031).
25. MK 27.12.2005. noteikumi Nr.1032 „Noteikumi par budžetu ieņēmumu klasifikāciju” (turpmāk - MK noteikumi Nr.1032).
26. MK 21.12.2021. noteikumi Nr.877 “Grāmatvedības kārtošanas noteikumi”.

27. Latvijas Republikas Finanšu ministrijas darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”.
28. “Zemkopības ministrijas un padotības iestāžu vienotā grāmatvedības uzskaites kārtība”.
29. Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes attīstības stratēģija 2023.-2027. gadam.
30. Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes Intelektuālā īpašuma pārvaldības (turpmāk – IĪP) politika (apstiprināta Senātā 08.11.2017.).
31. Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes IĪP noteikumi (apstiprināti Senātā 13.12.2017)

3. IZMANTOTIE JĒDZIENI UN DEFINĪCIJAS

32. **„arm length's" princips** – jebkurš darījums tā dalībnieku starpā tiek veikts, vienīgi komerciālos (saimnieciskos) nolūkos, tādējādi saimnieciskā darījuma dalībnieki atrodas vienlīdzīgās pozīcijās
33. **Atbalsts** - jebkurš pasākums, kas atbilst Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem.
34. **Atbalsta intensitāte** - bruto atbalsta summa, kas izteikta procentos no attiecināmajām izmaksām, pirms ir atskaitīti jebkādi nodokļi vai citas maksas. Ja piešķirtais atbalsts nav dotācija, atbalsta apjomu izsaka dotācijas ekvivalentā. Vairākās daļās izmaksājamo atbalstu diskontē līdz tā vērtībai piešķiršanas dienā. Procentu likme, kas izmantojama šajā nolūkā ir diskonta likme, kas ir piemērojama piešķiršanas dienā. Atbalsta intensitāti aprēķina vienam saņēmējam.
35. **Eksperimentālā izstrāde** – ir esošo zinātnisko atziņu, tehnoloģisko, darījumdarbības un citu attiecīgu zināšanu un prasmju iegūšana, kombinēšana, modelēšana un izmantošana, lai izstrādātu jaunus vai uzlabotus produktus, procesus vai pakalpojumus. Tajā var ietilpt arī, piemēram, darbības, kuru mērķis ir jaunu produktu, procesu vai pakalpojumu konceptuāla definēšana, plānošana un dokumentēšana.
- Eksperimentālā izstrāde var ietvert prototipu izgatavošanu, demonstrējumus, pilotprojektus, jaunu vai uzlabotu produktu, procesu vai pakalpojumu testēšanu un validēšanu vidē, kas atspoguļo reālus darbības apstākļus, ja galvenais mērķis ir tehniski uzlabot produktus, procesus vai pakalpojumus, kuri vēl nav pietiekami nostabilizējušies. Tā var ietvert tāda komerciāli izmantojama prototipa izgatavošanu vai pilotprojekta izstrādi, kas ir gala komercprodukts un kā ražošana ir pārāk dārga, lai to izmantotu vienīgi demonstrējumu un validēšanas nolūkos.
- Eksperimentālā izstrāde neietver ierastās vai regulārās izmaiņas, kas skar esošos produktus, ražošanas līnijas, ražošanas procesus, pakalpojumus un citas operācijas darbības procesā, pat ja minētās izmaiņas ir pielīdzināmas uzlabojumiem.
36. **ERAF** – Eiropas Reģionālās attīstības fonds.
37. **ES** – Eiropas Savienība.
38. **ESF** – Eiropas Sociālais fonds.
39. **Fondi** – ERAF, ESF, Kohēzijas fonds un citi finansējuma avoti.

40. **Fondu projekti** – projekti, kuru aktivitāšu finansēšanai izmantoti ERAF, ESF, Kohēzijas fonda un citu finansētāju līdzekļi.
41. **Fundamentālie pētījumi** – ir eksperimentālais vai teorētiskais darbs, ko galvenokārt veic, lai iegūtu jaunas zināšanas par lietām un parādībām, neparedzot nekādu tiešu komerciālu pielietojumu vai izmantošanu.
42. **Grants** – valsts dotācija, kas izpaužas kā neatgriežama valsts palīdzība komersantam vai institūcijai resursu pārvedumu veidā, uzliekot par pienākumu ievērot zināmus nosacījumus, kas attiecas uz tā darbību.
43. **Ierobežotas jomas darbība** – pētniecības organizāciju saimnieciskā pamatdarbība vai pētniecības infrastruktūra, kura atbilst šādiem kritērijiem:
  - 43.1. tā ir tieši saistīta ar pētniecības organizācijas darbību vai pētniecības infrastruktūru un tās izmantošanu jomā, kurai nav saimnieciska rakstura;
  - 43.2. tai tiek patērēti tādi paši resursi (piemēram, materiāli, aprīkojums, darbaspēks un pamatkapitāls) kā ar saimniecisku darbību nesaistītām pamatdarbībām;
  - 43.3. tai katru gadu piešķirtais finansējums nepārsniedz 20 procentus no kopējā pētniecības infrastruktūras gada finansējuma;
44. **Intelektuālais īpašums** – sistematizēts noteiktas informācijas kopums (zināšanas), ko vienlaikus var izmantot neierobežota skaita materiālo objektu izveidei dažādās pasaules vietās.
45. **Lietišķie pētījumi** - rūpnieciskie pētījumi, eksperimentālā izstrāde, vai to abu kombinācija.
46. **Līgumpētījums** – komersanta (līgumpētījuma pasūtītāja) interesēs veikta pētniecība, ko līgumpētījuma pasūtītāja uzdevumā īsteno zinātniskā institūcija, kura noteikta saskaņā ar normatīvajiem aktiem par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas politiku pasūtītāja finansētiem projektiem un kuras darbība reģistrēta Latvijā vai ārvalstīs. Līgumpētījumu raksturo šādi kritēriji:
  - 46.1. līgumpētījuma pasūtītājam pieder projekta rezultāti, ja vien līgumā nav noteikts citādi, un uz līgumpētījuma pasūtītāju attiecas neizdošanās risks;
  - 46.2. intelektuālā īpašuma tiesības, kas izriet no zinātniskās institūcijas projekta ietvaros veiktās darbības, piešķir līgumpētījuma pasūtītājam vai līgumpētījuma izpildītājam, kurš gūst visas ekonomiskās

- priekšrocības no šīm tiesībām, paturot tās pilnībā savā rīcībā, tai skaitā intelektuālā īpašuma licencēšanas tiesības;
- 46.3. līgumpētījumā iesaistītās puses vienojas par šā pakalpojuma noteikumiem un nosacījumiem, kas attiecināmi uz projekta rezultātu publicitāti un komercializāciju;
- 46.4. zinātniskā institūcija līgumpētījumam saņemto finansējumu izmanto tikai attiecīgā līgumpētījuma veikšanai;
- 46.5. viena projekta ietvaros līgumpētījuma pasūtītājs var apvienot vairākus līgumpētījumus dažādām zinātniskajām institūcijām, ja tas nepieciešams projekta rezultātu sasniegšanai.
47. **Nesaimnieciskā darbība** – pamatdarbības, kas neietilpst Līguma par Eiropas Savienības darbību 107.panta 1.punktā noteiktajā darbības jomā un kuras izpaušmes veidi ir šādi:
- 47.1. izglītības pasākumi, lai panāktu personāla skaita un kvalifikācijas pieaugumu. Publiskā izglītība, kas tiek nodrošināta valsts izglītības sistēmas ietvaros un kas galvenokārt vai pilnībā ir valsts finansēta un uzraudzīta, tiek uzskatīta par darbību, kam nav saimnieciska rakstura;
- 47.2. neatkarīga pētniecība un izstrāde, lai iegūtu vairāk zināšanu un labāku izpratni, tostarp kopīga pētniecība un izstrāde, organizācijai iesaistoties efektīvā sadarbībā;
- 47.3. pamatdarbības daļa, kuras mērķis nav komercdarbība - fundamentālo pētījumu, rūpniecisko pētījumu un eksperimentālās izstrādes, t.sk., sadarbības projektu ietvaros, veikšana un to rezultātu izplatīšana mācību, publikāciju vai tehnoloģiju nodošanas veidā;
- 47.4. zināšanu pārnese darbības, ja tās veic pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra (tostarp to nodaļas vai meitasuzņēmumi), vai kopīgi ar citām šādām struktūrām, vai to uzdevumā un ja visa peļņa no šādām darbībām tiek atkal ieguldīta pētniecības organizācijā vai pētniecības infrastruktūras pamatdarbībās. Šo darbību nesaimniecisko raksturu neskar tas, ja atbilstošo pakalpojumu sniegšana tiek pasūtīta trešajām personām, izmantojot atklātus konkursus.
48. **Netiešās izmaksas** – ir projekta izmaksas, kas nav tieši saistītas ar projekta rezultātu sasniegšanu, bet atbalsta un nodrošina atbilstošus apstākļus projekta veicamo darbību realizācijai un projekta rezultātu sasniegšanai. Tās ir

finansējuma saņēmēja projekta vadības un projekta īstenošanas personāla administratīvās izmaksas, kas paredzētas LBTU ikdienas darbības nodrošināšanai – izmaksas, kuras nepieciešamas, lai organizācija varētu darboties un kuras nav tieši saistītas ar projekta īstenošanu, piemēram, telpu un iekārtu izmantošanas izmaksas, komunālie un sakaru maksājumi, LBTU vadības un atbalsta struktūrvienību izmaksas.

49. **Pamatdarbība** – darbība, kas saistīta ar izglītības funkciju veikšanu, kā arī fundamentālo pētījumu, rūpniecisko pētījumu un eksperimentālās izstrādes veikšanu un to rezultātu izplatīšanu mācību, publikāciju vai tehnoloģiju nodošanas veidā. Pamatdarbībai lielākoties ir nesaimnieciskās darbības raksturs, bet atsevišķiem darbības veidiem var būt arī saimniecisks raksturs.
50. **Papildinošā saimnieciskā darbība** - darbība, kas ir, cieši saistīta ar infrastruktūras ekspluatāciju, vai ir tai nepieciešama vai nesaraujami saistīta ar tās galveno nesaimniecisko izmantojumu.
51. **Pētniecība** – var iedalīt gan saimnieciskā pamatdarbībā, gan nesaimnieciskā pamatdarbībā – veidos, kuri ietver šādas pētniecības kategorijas: tehniskā priekšizpēte, fundamentālie pētījumi, rūpnieciskie pētījumi un eksperimentālā izstrāde. Fundamentālajiem pētījumiem parasti nav saimnieciska rakstura, kaut arī saimniecisks raksturs šiem pētījumiem ir iespējams. Savukārt rūpnieciskajiem pētījumiem un eksperimentālajai izstrādei, kas ir pētniecības organizāciju pamatdarbība, var piemists saimnieciskās darbības raksturs (it īpaši tajos gadījumos, kad pētījumi pārklājas ar ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, t.i., pārējo saimniecisko darbību).
52. **Pētniecības infrastruktūra** - telpas un iekārtas, resursi un saistītie pakalpojumi, ko zinātnieki izmanto, lai veiktu pētniecību attiecīgajās jomās, un tā ietver zinātniskās iekārtas un instrumentu komplektus, uz zināšanām balstītus resursus, piemēram, kolekcijas, arhīvus vai strukturētu zinātnisku informāciju, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas infrastruktūru, piemēram, datortehniku, programmatūru un sakaru tehniku, vai ikvienu citu līdzekli, kurš ir būtisks pētniecības veikšanai. Šī infrastruktūra var būt izvietota vienkopus vai izkļiedēta (organizēts resursu tīkls) saskaņā ar 2. panta a) punktu Padomes 2009. gada 25. jūnija Regulā (EK) Nr. 723/2009 par Kopienas tiesisko regulējumu, ko piemēro Eiropas pētniecības infrastruktūras konsorcijam (*ERIC*).

53. **Pētniecības projekts** – darbība, kura ietver darbības, kas aptver vienu vai vairākas pētniecības kategorijas, un ir paredzēta, lai izpētītu precīzu ekonomiska, zinātniska vai tehniska rakstura nedalāmu uzdevumu ar iepriekš skaidri noteiktiem mērķiem. Pētniecības un izstrādes projektu var veidot vairākas darbu paketes, un tas ietver skaidrus mērķus, veicamās darbības, lai sasniegtu šos mērķus (tostarp to paredzamās izmaksas), kā arī konkrētus rezultātus, lai noteiktu šo darbību iznākumu un salīdzinātu tos ar attiecīgajiem mērķiem. Ja divi vai vairāki pētniecības un izstrādes projekti nav skaidri nošķirami viens no otra un jo īpaši ja tiem nav tehnoloģisku panākumu patstāvīgas varbūtības, tos uzskata par vienu projektu.
54. **Pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācija** ir subjekts (piemēram, universitātes vai pētniecības institūti, tehnoloģiju pārneses aģentūras, inovācijas starpnieki, uz pētniecību orientēti fiziskas vai virtuālas sadarbības subjekti) neatkarīgi no tā juridiskā statusa (publisko vai privāto tiesību subjekts) vai finansējuma veida, kura galvenais mērķis, ir neatkarīgi veikt fundamentālos pētījumus, rūpnieciskos pētījumus vai eksperimentālo izstrādi vai plaši izplatīt šādu darbību rezultātus mācību, publikāciju vai zināšanu pārneses veidā. Ja šis subjekts veic arī saimniecisko darbību, tās finansējums, izmaksas un ieņēmumi ir jāuzskaita atsevišķi. Uzņēmumiem, kas var izšķiroši ietekmēt šo subjektu, piemēram, būdami tā akcionāri vai dalībnieki, nedrīkst būt privileģēta piekļuve šā subjekta radītajiem rezultātiem.
55. **Pilnīga piešķiršana** – nozīmē to, ka pētniecības organizācija, pētniecības infrastruktūra vai publiskā iepirkuma veicējs bauda visas ekonomiskās priekšrocības no intelektuālā īpašuma tiesībām, paturot tiesības tās, neierobežoti izmantot, jo sevišķi īpašumtiesības un licencēšanas tiesības. Tas var būt arī gadījums, kad pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra (proti, publiskā iepirkuma veicējs) nolemj noslēgt vēl citus līgumus, kas skar šīs tiesības, tostarp to licencēšanu sadarbības partnerim (proti, uzņēmumiem).
56. **Procesa inovācija** - jaunas vai būtiski uzlabotas ražošanas vai piegādes metodes ieviešana (tostarp būtiskas pārmaiņas metodikā, aprīkojumā vai programmatūrā), izņemot nelielas pārmaiņas vai uzlabojumus, ražošanas vai pakalpojuma spēju palielinājumus, pievienojot ražošanas vai loģistikas sistēmas, kas ir ļoti līdzīgas tām, kuras jau tiek lietotas, procesa izmantošanas pārtraukšanu, vienkāršu kapitāla aizstāšanu vai paplašināšanu, pārmaiņas, kuras

rodas tikai no pārmaiņām resursu cenās, pielāgošanu, lokalizāciju, regulārās, sezonālās un citas cikliskās pārmaiņas un jaunu vai būtiski uzlabotu produktu tirdzniecību.

57. **Produkts** – projekta galarezultāts. Ja produkts ir komercializējams, tad produkts ir aktīva objekts, kurš tiek kapitalizēts bilancē.
58. **Projekts** – īstenotā aktivitāte, kuras rezultātā tiek veikta pētniecība, sniegts pakalpojums, radīts produkts, tehnoloģijas, prototipi vai cits intelektuālais īpašums. Projekts ir mazākā vienība, uz kuru tiek attiecinātas un apkopotas izmaksas aktivitāšu līmenī, ko veic pētniecības organizācija. Šajā dokumentā jēdziens „projekts” tiek lietots paplašināti. Ar to tiek apzīmēti arī Pētniecisko organizāciju īstenotie produkti un pakalpojumi, uz kuriem izmaksas attiecinā kā uz atsevišķi vienību to izveidošanas aktivitāšu ietvaros. Kā arī ar jēdzienu „projekts” tiek apzīmēti struktūrfondu un komercdarbības atbalsta projekti, kuros pētniecības organizācijai tiek piešķirts atbalsts, visbiežāk grantu veidā.
59. **Reinvestēšana** – pamatdarbības rezultātā gūtās peļņas novirzīšana atpakaļ pamatdarbībā, lai sasniegtu tās primāros mērķus:
  - 59.1. nesaimnieciskās pamatdarbības peļņa tiek novirzīta nesaimnieciskajā pamatdarbībā;
  - 59.2. saimnieciskajā pamatdarbībā gūtā peļņa tiek novirzīta pamatdarbībā;
  - 59.3. netiek veikta gūtās peļņas sadale. Gūtā peļņa netiek izmantota, lai finansētu saimniecisko darbību, vai ar pamatdarbību nesaistītus izdevumus (piemēram, dāvanas, izpriecas un tamlīdzīgi izdevumi).
60. **Rūpnieciskie pētījumi** – ir plānveida pētījumi vai nozīmīgs izpētes darbs ar mērķi iegūt jaunas zināšanas un prasmes jaunu produktu, procesu vai pakalpojumu izstrādei vai jau esošo produktu, procesu vai pakalpojumu būtiskai uzlabošanai. Tie ietver kompleksu sistēmu komplektējošo daļu radīšanu un var ietvert prototipu veidošanu laboratorijas vidē vai vidē ar simulētām saskarnēm ar pastāvošām sistēmām, kā arī izmēģinājuma līniju radīšanu, ja tas nepieciešams rūpnieciskajiem pētījumiem un jo īpaši nepatentētu tehnoloģiju validēšanai.
61. **Sadarbības projekts** – projekts, kurā iesaistītie divi vai vairāki partneri kopīgi izvirza projekta mērķi, dod ieguldījumu tā īstenošanā un dalās projekta riskā un rezultātos. Par sadarbības projektiem netiek uzskatīti līgumpētījumi vai pētījumu pakalpojumi. Sadarbības projektu raksturo šādi kritēriji:

- 61.1. LBTU saņem no komersanta, kas piedalās, tādu kompensāciju, kas ir līdzvērtīga tirgus cenai par intelektuālā īpašuma tiesībām, kas izriet no darbības, ko LBTU veica projektā un kas nodotas komersantam, kas piedalījās. No šīs kompensācijas atskaita komersanta, kas piedalās, visa veida ieguldījumus, lai segtu LBTU izmaksas, kā to nosaka Nostādnes par atbalstu P&I&I;
- 61.2. kompensācija, kas ir līdzvērtīga tirgus cenai par intelektuālā īpašuma tiesībām, attiecas uz kompensāciju par visām ekonomiskajām priekšrocībām no šīm tiesībām. Ievērojot vispārējos valsts atbalsta principus un ņemot vērā raksturīgās grūtības, nosakot objektīvi tirgus cenu intelektuālā īpašuma tiesībām, šis nosacījums ir izpildīts, ja LBTU kā pārdevējs ir veikusi pārrunas, lai iegūtu maksimālu labumu tajā brīdī, kad tiek noslēgts līgums.
62. **Saimnieciskā darbība** – darbība, kurā pētniecības organizācija piedāvā preces un / vai pakalpojumus attiecīgā tirgū.
63. **Struktūrvienība** – ir LBTU sastāvdaļa, kam ir sava noteikta patstāvība, īpaši uzdevumi, funkcijas, kā arī vadītājs.
64. **Šķērssubsidēšana** – valsts līdzekļu izmantošana citu darbību veikšanai.
65. **Tehnoloģiju pārnese darbības** – procesi formālu un formulētu (piemēram, patentu), gan arī neformalizētu zināšanu (piemēram, iemaņu un kompetences) savākšanai, apkopošanai un koplietošanai. Tās ietver gan saimnieciska, gan nesaimnieciska rakstura darbības, tādas kā pētniecības organizācijas un komersantu sadarbība pētījumos, konsultācijas, licencēšana, jaunu komersantu veidošana, pētnieku mobilitāte, publikācijas utml. Kaut arī uzsvars ir uz tehnoloģiska rakstura zināšanām, citas zināšanu formas, piemēram, tehnoloģiju iespējoti biznesa procesi arī var būt tehnoloģiju pārnese objekts. Šaurākā nozīmē tehnoloģiju pārnese ir noteiktas tehnoloģijas (zināšanas, ražotprasmes, tehnoloģiju) nodošana no viena tehnoloģijas lietotāja otram, ar nolūku radīt jaunus produktus, procesus vai pakalpojumus. Minētās darbības ietver tādu darbību ciklu, kura ietvaros noris pētniecības rezultātu, iemaņu un prasmju nodošanu no zināšanu veidotājiem līdz ekonomiskā sektora pārstāvjiem, kas minētās zināšanas pārvērš ekonomiskos ieguvumos.
66. **Tiešās izmaksas** – projekta īstenošanas izmaksas, kas tieši saistītas ar projekta mērķa sasniegšanu, kuras var identificēt un attiecināt uz noteiktu

izmaksu vienību. Šādas izmaksas pastāv tikai saistībā ar noteikta pakalpojuma sniegšanu vai projektu. Nošķirot aktivitātes pa projektiem parasti tiešās izmaksas attiecas tikai uz vienu projektu.

67. **Tirgus cena** – cena, kas tiktu piemērota līdzīgā darījumā starp divām neatkarīgām, informētām pusēm tādos pašos vai līdzīgos tirgus apstākļos, ievērojot „arm length's” principu.

68. **VIAA** – Valsts izglītības attīstības aģentūra.

69. **Zināšanu pārnese** - jebkurš process, kura mērķis ir iegūt, apkopot un izplatīt skaidras un vārdos neizteiktas zināšanas, tostarp prasmes un kompetenci gan saimnieciskās darbībās, gan ar tām nesaistītās darbībās, piemēram, pētniecības sadarbībā, konsultācijās, licencēšanā, jaunu uzņēmumu veidošanā, publikācijās un pētnieku un citu darbinieku, kas iesaistīti šajās darbībās, mobilitātē. Papildus zinātnes un tehnikas atziņām tā ietver citu veidu zināšanas, piemēram, zināšanas par to, kā lietot standartus un noteikumus, kuros tie iekļauti, un par reālās dzīves darbības vides apstākļiem, organizatoriskās inovācijas metodes, kā arī to zināšanu pārvaldību, kas saistītas ar nemateriālo aktīvu noteikšanu, iegūšanu, aizsardzību, aizstāvību un izmantošanu.

Zināšanu un tehnoloģiju pārneses darbībām (licencēšana, uzlabojumi vai citi pētniecības organizācijas radīto zināšanu pārnese veidi) nepiemīt saimniecisks raksturs, ja tās ir iekšējas darbības un visus ienākumus no šīm darbībām atkārtoti iegulda pētniecības organizācijas pamatdarbībā.

4. FINANŠU PLŪSMU UN SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS AKTIVITĀŠU DALĪJUMS

70. Lai nodrošinātu caurskatāmu līdzekļu, saistību, ieņēmumu un izdevumu klasifikāciju pēc piederības, LBTU nodala papildinošās saimnieciskās, saimnieciskās pamatdarbības un nesaimnieciskās pamatdarbības finanšu plūsmas.
71. LBTU darbība tiek klasificēta, kā attiecināma uz pamatdarbību, kurai nav saimnieciska rakstura vai uz saimniecisko pamatdarbību, kurai var būt ierobežota joma.
72. Saskaņā ar EK paziņojumu 2014/C 198/01 “Nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai”, ja viens un tas pats subjekts veic gan saimnieciskas darbības, gan darbības, kam nav saimnieciska rakstura, tad darbību bez saimnieciska rakstura finansēšana no publiskiem līdzekļiem neietilps Līguma par Eiropas Savienību darbību 107.panta 1.punkta darbības jomā, ja abus darbību veidus un to izmaksas, finansējumu un ieņēmumus var skaidri nodalīt tā, lai efektīvi tiktu novērsta saimnieciskās darbības šķērssubsidēšana. Ievērojot minēto, LBTU nodala darbību veidus, ievērojot to raksturu un to izmaksas, finansējumu un ieņēmumus tā, lai efektīvi novērstu saimnieciskās darbības šķērssubsidēšanu.
73. LBTU darbības klasifikācija ir noteikta LBTU Satversmē. LBTU pamatdarbībai lielākoties nav saimnieciska rakstura.
74. LBTU nesaimnieciskās pamatdarbības veidi ir:
- 74.1. akreditētu studiju programmu īstenošana, studiju procesa maksas pakalpojumi;
  - 74.2. izglītība, nolūkā panākt personāla un tā kvalifikācijas pieaugumu, un kas tiek nodrošināta valsts izglītības sistēmas ietvaros;
  - 74.3. neatkarīgu pētniecības un attīstības aktivitāšu veikšana, lai gūtu vairāk zināšanu un labāku sapratni;
  - 74.4. pētījuma rezultātu uzkrāšana un izplatīšana (monogrāfiju, bukletu, konferenču, datu bāzu veidošana un uzturēšana, zinātnisko rakstu krājumu un citu zinātnisko materiālu izdošana, studentu un nozaru speciālistu informēšana, apmācība);

- 74.5. līgumpētījumu vai pētījumu pakalpojumu veikšana citai pētniecības organizācijai (tai skaitā ārvalstu), kura šos pakalpojumus izmanto nesaimnieciskajā pamatdarbībā;
- 74.6. līgumpētījumu vai pētījumu pakalpojumu veikšana publiskajai institūcijai, pie nosacījuma, ka līgums ir piešķirts atklātā konkursā un par pakalpojumu tiek maksāta pilna tirgus cena;
- 74.7. līgumpētījumu vai pētījumu pakalpojumu veikšana publiskajai institūcijai, kurus veic saskaņā ar MK noteikumos deleģētajām valsts funkcijām;
- 74.8. tehnoloģiju pārnese, t.sk., noteiktas tehnoloģijas (zināšanas, ražotprasmes, tehnoloģijas, patenti) nodošana no viena tehnoloģijas lietotāja otram ar nolūku radīt jaunus produktus, procesus vai pakalpojumus. Minētās darbības ietver tādu darbību ciklu, kura ietvaros noris pētniecības rezultātu iemaņu un prasmju nodošana no zināšanu veidotājiem līdz ekonomiskā sektora pārstāvjiem, kas minētās zināšanas pārvērš ekonomiskos ieguvumos (valsts un citu starptautisku institūciju ar saimniecisku darbību nesaistīto projektu ietvaros izstrādātā intelektuālā īpašuma nodošana privātajam sektoram par tirgus cenu);
- 74.9. sadarbības projekti, kur partneri vienlīdzīgi dala pētniecības projekta izmaksas, riskus, ieguvumus, veicamos uzdevumus, kā arī nosaka pētniecības projekta mērķus un gaitu;
- 74.10. sadarbības projekti, kurā piedalās LBTU un komersants, un komersants, kas piedalās projektā, sedz visas projekta izmaksas; izpētes rezultāti, kas nerada intelektuālā īpašuma tiesības, var tikt plaši izplatīti un jebkādas intelektuālā īpašuma tiesības attiecībā uz projekta rezultātiem, kas izriet no LBTU darbības, tiek pilnībā piešķirtas LBTU. Šie nosacījumi var atbilst, ja LBTU nolemj noslēgt vēl citus līgumus, kas skar šīs tiesības, tostarp to licencēšanu sadarbības partnerim.
75. LBTU saimnieciskās pamatdarbības veidi ir:
- 75.1. atbilstoši EK paziņojumā 2014/C 198/01 “Nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai” noteiktajam: “ja pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras tiek izmantotas saimniecisku darbību veikšanai, piemēram, aprīkojuma vai laboratoriju iznomāšanai uzņēmumiem, pakalpojumu sniegšanai uzņēmumiem vai līgumpētījumu

veikšanai, šo saimniecisko darbību publiskais finansējums parasti tiek uzskatīts par valsts atbalstu”. Līdz ar to aprīkojuma vai laboratoriju iznomāšana uzņēmumiem, pakalpojumu sniegšana uzņēmumiem vai līgumpētījumu veikšana ir darbība, kurai ir saimniecisks raksturs;

75.2. pētniecības projekti/pakalpojumi attiecīgajā tirgū, rūpniecisko LBTU pētījumu vai eksperimentālās izstrādes projektu ietvaros, kas atbilst Eiropas Kopienas Nostādņēs par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai (2014/C198/1) ietvertajai rūpniecisko pētījumu un eksperimentālās izstrādes definīcijai. LBTU kā pārstāvis sniedz pakalpojumus trešajai personai kā pasūtītājam situācijās, kad:

75.2.1. LBTU par savu pakalpojumu saņem adekvātu atlīdzību;

75.2.2. pasūtītājam pieder pētniecības projekta rezultāti, un uz to attiecas neizdošanās risks;

75.2.3. pēc komersantu pasūtījuma izpildītie līgumpētījumu projekti;

75.2.4. pamatdarbības projektu īstenošanas gaitā gūtās blakusprodukcijas realizācija veikta brīvā tirgū par tirgus cenu (t.sk., ienākumi no produkcijas realizācijas).

Šādām darbībām atbilst: telpu un zemes iznomāšana, lauksaimniecības produkcijas realizēšana, laboratoriju pakalpojumi.

76. Papildinošā saimnieciskā darbība ir darbība, kas neatbilst fundamentālo pētījumu, rūpniecisko pētījumu vai eksperimentālās izstrādes definīcijai, kā arī nav saistīta ar šo pētījumu rezultātā gūto zināšanu izplatīšanu vai tehnoloģiju pārnesi, patērē tos pašus resursus kā pamatdarbība: tos pašus materiālus, iekārtas, darbaspēku vai pamatkapitālu, lai nodrošinātu LBTU pamatdarbības īstenošanu, atbilstoši LBTU mērķiem. Papildinošās saimnieciskās darbības veidi ir studentu dienesta viesnīcas un mūžizglītības pakalpojumi (izņemot studiju maksu klausītājiem un projektos definētos nosacījumus).

77. Ja tiek saņemts komercdarbības atbalsts, tad tas ir atbalsts saimnieciskajai darbībai.

78. LBTU var saņemt arī tādu finansējumu, kuru aizliegts izmantot saimnieciskajā darbībā.

79. Izmaksu nošķiršanas nolūkiem LBTU izmanto BI sistēmu MicroStrategy, kas pastāv ārpus finanšu grāmatvedības uzskaites sistēmas. Pamatdatus vadības grāmatvedības uzskaitē iegūst no RVS Horizon un LAIS.

80. Zinātņu prorektora rīkojumā par projekta uzsākšanu, pamatojoties uz šajā Politikā definēto, tiek atrunāts vai projekts klasificējams kā saimnieciska vai nesaimnieciska darbība.
81. Gan nesaimnieciskās, gan saimnieciskās pamatdarbības pētījumi klasificējami trīs atšķirīgos veidos: fundamentālie pētījumi, rūpnieciskie pētījumi un eksperimentālā izstrāde.
82. Rūpnieciskajiem pētījumiem un eksperimentālajai izstrādei var piemist arī saimnieciskās darbības raksturs.
83. Pētījumu rezultātu un zināšanu izplatīšanu, izdodot žurnālus, uzskata par nesaimniecisko pamatdarbību, ja par saprātīgu maksu un pēc iespējas plašākam interesentu lokam tiek izplatīti savi vai kopīgi ar citu LBTU veikto pētījumu rezultāti un nodotas zināšanas. Iegūtā peļņa no žurnālu izdošanas ir jāreinvestē nesaimnieciskajā pamatdarbībā.
84. Pētījumi var pārklāties ar ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, t.i., pārējo saimniecisko darbību.
85. Pamatojoties uz līgumu par projekta/pakalpojuma izpildi, kā arī Politikā ietvertajām definīcijām, ar Zinātņu prorektora rīkojumu tiek noteikts vai konkrētais projekts atbilst fundamentāliem vai rūpnieciskiem pētījumiem, vai arī eksperimentālai izstrādei.
86. Atbildīgais par projekta īstenošanu, administrēšanu un uzraudzību projekta īstenošanas laikā un pēcuzraudzības periodā ir projekta vadītājs.

5. AKTĪVU, IEŅĒMUMU UN IZDEVUMU OBJEKTU UZSKAITES PRINCIPI UN DIMENSIJAS, KONTROLES SISTĒMA

87. LBTU tiek nodalītas saimnieciskās, nesaimnieciskās un papildinošās saimnieciskās darbības pamatdarbības finanšu plūsmas.
88. Uzskaites nodrošināšanai RVS Horizon grāmatvedības kontiem izveidotas šādas papildus ieņēmumu un izdevumu uzskaites dimensijas, kas dod iespēju nodalīt ieņēmumus un izdevumus pa līdzekļu veidiem, struktūrvienībām un projektiem, kā arī atšķirt un atlasīt grāmatvedības datus:
- 88.1.   konts – šajā dimensijā norāda grāmatvedības kontu saskaņā ar LBTU apstiprināto kontu plānu;
  - 88.2.   ekonomiskās klasifikācijas kods – šajā dimensijā norāda ieņēmumu vai izdevumu ekonomiskās klasifikācijas kodu saskaņā ar noteikumiem par budžetu izdevumu un ieņēmumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām;
  - 88.3.   finansējuma postenis – šajā dimensijā norāda norēķinu vai kredītkartes kontu bankā vai kasei piešķirto finansējuma kodu.
  - 88.4.   projekts – šajā dimensijā norāda projektam/pakalpojumam piešķirto kodu, pēc kura iespējams identificēt uz projektu tieši attiecināmās izmaksas. Šo dimensiju izmanto tikai projektiem.
  - 88.5.   struktūrvienība – šajā dimensijā norāda struktūrvienības kodu saskaņā ar LBTU struktūrvienību klasifikatoru;
  - 88.6.   maksas pakalpojums - šajā dimensijā norāda darbības veidu (saimnieciskā, nesaimnieciskā, papildinošā saimnieciskā) un projekta atbilstību pētnieciskajai kategorijai (eksperimentālā izstrāde; rūpnieciskais pētījums; fundamentālais pētījums). Izmantojot šo dimensiju, tiek kontrolēta un aprēķināta ierobežotas jomas finanšu darbība, procentuāli aprēķinot saimnieciskās un papildinošās saimnieciskās darbības ieņēmumus pret kopējiem pētniecības organizācijas ieņēmumiem;
  - 88.7.   izmaksu objekts – šo dimensiju piešķir ierakstiem, ja nepieciešams atsevišķi nodalīt finanšu plūsmas.
89. RVS Horizon dimensiju izmantošana nodrošina pārskatu iegūšanu pa atsevišķiem kodiem un to kombinācijām.

90. Papildus RVS Horizon lietotajām dimensijām aktīvu un izdevumu uzskaitē tiek uzturēti atsevišķi klasifikatori BI sistēmā MicroStrategy:
- 90.1. projektu grupa – šajā klasifikatorā norāda kādai projektu grupai, pieder konkrētais projekts (piemēram, ERAF projekti, IZM projekti u.c.);
  - 90.2. projekta pētniecības kategorija – šajā klasifikatorā norāda projekta/pakalpojuma pētniecisko būtību (fundamentāls pētījums, lietišķs pētījums, eksperimentālā izstrāde, rūpniecisks pētījums).
91. Papildus BI sistēmā MicroStrategy norāda, vai projekts klasificējams, kā nesaimnieciskās pamatdarbības vai saimnieciskās darbības projekts. Kombinētas darbības projektiem norāda darbības īpatsvaru katrā no darbības veidiem.
92. Pēc nepieciešamības tiek veikts ieraksts – projekta numurs, nosaukums, publiskā finansējuma, izdalot atsevišķi ES fondu, intensitāte un nesaimnieciskās darbības projektiem atzīme, vai projektā ir pieļaujami ieņēmumi un ja ir pieļaujami – ieņēmumu apmērs.
93. LBTU finanšu uzskaitē tiek organizēta, un pārskatu sagatavošana veikta tā, lai varētu iegūt aktuālos finanšu pārskatus par aktīviem, pasīviem, naudas plūsmu, kā arī ieņēmumiem un izdevumiem par kalendāro mēnesi.
94. Politikā aprakstītā dimensiju izmantošana noteiktajos veidos nodrošina iespēju pārbaudīt vai nesaimnieciskās pamatdarbības līdzekļi netiek izmantoti saimnieciskās vai papildinošās saimnieciskās darbības veikšanai, tādējādi nodrošinot pierādījumus, ka ar LBTU nesaimnieciskās pamatdarbības palīdzību netiek subsidēta saimnieciskā vai papildinošā saimnieciskā darbība, ja vien to nepieļauj normatīvais regulējums.

5.1. PAMATLĪDZEKĻU UZSKAITE

95. LBTU saņemot aktīva iegādes dokumentu:
- 95.1. nosaka vai iegādāts ilgtermiņa vai apgrozāmais līdzeklis;
  - 95.2. piešķir atbilstošu grāmatvedības uzskaites kontu;
  - 95.3. piešķir atbilstošu ekonomiskās klasifikācijas kodu.
96. Aktīviem, kas iegādāti fondu finansētu projektu ietveros papildus norāda projekta dimensiju, izdara atzīmi maksas pakalpojumu dimensijā par to vai aktīvs iegādāts nesaimnieciskajai, saimnieciskajai vai papildinošajai saimnieciskajai darbībai, un norāda pētniecības kategoriju.

Finanšu grāmatvedības sistēmā (RVS Horizon):

97. Pamatlīdzekļu sastāvā uzskaita visu veidu resursus, kuri atbilst “Zemkopības ministrijas un padotības iestāžu vienotā grāmatvedības uzskaites kārtība” 26.punkta nosacījumiem.
98. Pamatlīdzekļu iegādes vērtību veido iegādes cena, ievadmuita un neatskaitāmie iegādes nodokļi, citas uz iegādi tieši attiecināmās izmaksas, kuras saistītas ar aktīva nogādāšanu tā atrašanās vietā un sagatavošanu darbam atbilstoši tā paredzētajai lietošanai.
99. Nolietojums tiek aprēķināts aktīva lietderīgās izmantošanas laikā pēc lineārās metodes, atbilstoši aktuālajiem ārējiem tiesību aktiem.
100. Ieņēmumi vai izdevumi no pamatlīdzekļu pārdošanas tiek uzrādīti attiecīgā perioda ieņēmumu/izdevumu pārskatā. Remonta un atjaunošanas darbu izmaksas, kas paaugstina pamatlīdzekļa izmantošanas laiku vai vērtību, tiek kapitalizētas un norakstītas to lietderīgās izmantošanas laikā. Pārējās remonta un atjaunošanas darbu izmaksas tiek atzītas pārskata perioda izdevumos.
101. Pieņemot pamatlīdzekli ekspluatācijā, LBTU izveidota komisija sagatavo pieņemšanas aktu, saskaņā, ar kuru finanšu grāmatvedības sistēmā tiek, izveidota pamatlīdzekļa uzskaites kartīte.
102. Pamatlīdzekļu uzskaites kartītē norāda:
  - 102.1. bilances kontu;
  - 102.2. ekonomiskās klasifikācijas kodu;
  - 102.3. inventāra numuru;
  - 102.4. nolietojuma metodi;
  - 102.5. nolietojuma normu % gadā;
  - 102.6. pamatlīdzekļa iegādes vērtību;
  - 102.7. ekonomiski lietderīgo kalpošanas laiku;
  - 102.8. pamatlīdzekļa atrašanās struktūrvienību;
  - 102.9. materiāli atbildīgo personu;
  - 102.10. maksas pakalpojums.
103. Ja pamatlīdzeklis iegādāts par fondu finansējumu, papildus norāda:
  - 103.1. iegādes mērķi - nesaimnieciskai, saimnieciskai pamatdarbībai vai papildinošai saimnieciskajai darbībai;
  - 103.2. projekta dimensiju;

- 103.3. projekta līgumā noteikto intensitāti izmantošanai, saimnieciskai, papildinošai saimnieciskai vai nesaimnieciskai darbībai.
104. Pamatlīdzekļu nolietojumu aprēķina vienu reizi gadā, izņemot pamatlīdzekļus, kuriem jāveic mašīnstundu uzskaitē, tiem nolietojumu aprēķina reizi mēnesī.

Vadības grāmatvedības sistēmā (BI sistēmā MicroStrategy):

105. LBTU pamatlīdzekļiem, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 1303/2013, 61. pants, nosaka pamatlīdzekļa izmantošanas normu.
106. Pamatlīdzekļu izmantošanas normu nosaka par pamatlīdzekli atbildīgās struktūrvienības vadītājs, izdodot rīkojumu un veicot atbilstošu ierakstu BI sistēmas MicroStrategy 11 ievadformā:
- 106.1. ēkām - cilvēkstundas diennaktī;
- 106.2. tehnoloģiskajām iekārtām, mašīnām un pārējiem pamatlīdzekļiem - mašīnstundās diennaktī.
107. Struktūrvienības vadītāja nozīmēts darbinieks katras darba dienas beigās ievada datus BI sistēmas MicroStrategy 01 ievadformā par pamatlīdzekļa izmantošanu noteiktos projektos, norādot darbības mērķi – saimnieciskajai vai nesaimnieciskajai darbībai.
108. Nolietojumu starp projektiem sadala, balstoties uz pamatlīdzekļa izmantošanas vienību skaita atskaiti (mašīnstundas, cilvēkstundas utt.), ja to ir iespējams sadalīt tieši.
109. Pārējiem pamatlīdzekļiem, kuriem nepiemēro mašīnstundu uzskaiti, nolietojums tiek sadalīts, izmantojot netiešo izmaksu sadalīšanas metodes.
110. Uzraudzības periodā Zinātnes un projektu attīstības centrs (turpmāk – ZPAC) nozīmēts darbinieks analizē par projekta līdzekļiem iegādāto pamatlīdzekļu izmantošanas atbilstību plānotajai intensitātei, lai izpildītu Regulas Nr.1303/2013 61. panta prasības.
111. Pārējiem pamatlīdzekļiem, ja pamatlīdzeklis tiek izmantots tikai viena projekta veikšanai, aprēķinātais nolietojums tiek attiecināts uz šo vienīgo projektu pilnā apmērā.

5.2. IZDEVUMU UZSKAITE UN KONTROLES SITĒMAS

112. Lai LBTU finanšu uzskaitē varētu nodrošināt ieņēmumu un izdevumu caurskatāmību, datu uzskaitē pilnās pašizmaksas aprēķinam un noteikt pakalpojumu cenu gadījumos, kad nosakāma tirgus cena, visas izmaksas sadala tiešajās un netiešajās izmaksās. Tiešās izmaksas attiecinās uz konkrētu aktivitāti, netiešās izmaksas pārdala starp aktivitātēm vadības grāmatvedības līmenī.
113. Grāmatvedības uzskaites sistēmā izmaksas tiek sadalītas:
  - 113.1. tiešās izmaksas projektiem/pakalpojumiem, cik iespējams;
  - 113.2. netiešās izmaksas.
114. LBTU izmaksas vispirms analizē un sadala nosakot, kuras no tām uz projektu attiecas tieši un kuras ir netiešās izmaksas.
115. Tiešās izmaksas tiek iekļautas projekta pašizmaksā.
116. Netiešās izmaksas tiek sadalītas starp izmaksu centriem un pēc tam iekļautas projekta pašizmaksā.
117. Tiešās izmaksas ir tādas izmaksas, kuras tiek identificētas un attiecinātas uz konkrēto aktivitāti vai izmaksu vienību, un kuras pastāv tikai ar šo aktivitāti:
  - 117.1. pētnieku, tehniskā un cita atbalsta personāla izmaksas, arī komandējumu un darba braucienu izmaksas tādā apjomā, kādā tās attiecas uz noteikta projekta izpildi;
  - 117.2. instrumentu un iekārtu izmaksas;
  - 117.3. materiālu izmaksas;
  - 117.4. pirktie pakalpojumi, kas tieši attiecas uz projekta izpildi, tai skaitā, ekspertu un konsultāciju pakalpojumi, līgumpētījumu izmaksas, tehniskās zināšanas un patenti.
  - 117.5. Citas izmaksas, atbilstoši projektu/pētījumu/grantu īstenošanas un finansēšanas vadlīnijām un nosacījumiem.
118. Izmaksas nesaimnieciskajā pamatdarbībā, kas veidojas fundamentālo pētījumu, rūpniecisko pētījumu vai eksperimentālo izstrāžu projektos, uzkrāj pa projektiem finanšu un vadības grāmatvedības sistēmā.
119. Netiešo izmaksu nošķiršanu jeb sadali LBTU veic BI sistēmā MicroStrategy, saskaņā ar pašizmaksas risinājuma projektējuma aprakstu.

5.3. IEŅĒMUMU UZSKAITE UN KONTROLES SITĒMAS

120. Saskaņā ar Eiropas Savienības nostādņēm, LBTU nodrošina projekta īstenošanas finanšu plūsmas skaidru nodalīšanu no citām darbības finanšu plūsmām projektu īstenošanas laikā.
121. Lai ievērotu Regulas Nr. 1303/2013 noteiktās prasības, LBTU atsevišķi nošķir divu veidu fondu projektus:
- 121.1. nesaimnieciskās pamatdarbības projekti kurā īstenojamās darbības atbilst nesaimnieciskas darbības jeb darbības, kurai nav saimnieciska rakstura, definīcijai:
- 121.2. saimnieciskās darbības projekti, kas īsteno darbības, kurām ir saimniecisks raksturs.
122. Lai ievērotu likumdošanas prasības un nodrošinātu finanšu plūsmu nodalīšanu, LBTU grāmatvedības uzskaitē papildu finanšu sadalījumam pa kontiem un ekonomiskās klasifikācijas kodiem, ievieš dimensiju, kas norāda projekta darbības veidu (izglītība, pētniecība, tehnoloģiju pārnese). Finanšu grāmatvedībā tiek nodalīta papildinošā saimnieciskā darbībā un tiešās un netiešās izmaksas tiek definētas arī pēc pamatdarbības veidiem:
- 122.1. IPSD – papildinošā saimnieciskā darbība
- 122.2. Tiešās izmaksas:
- 122.2.1. TNP – nesaimnieciskā pamatdarbība:
- 122.2.1.1. PTNEI – eksperimentālā izstrāde pētniecībā
- 122.2.1.2. ITNEI – eksperimentālā izstrāde izglītībā
- 122.2.1.3. TTNEI – eksperimentālā izstrāde tehnoloģiju pārnēsē
- 122.2.1.4. PTNFP – fundamentālie pētījumi pētniecībā
- 122.2.1.5. ITNFP – fundamentālie pētījumi izglītībā
- 122.2.1.6. TTNFP – fundamentālie pētījumi tehnoloģiju pārnēsē
- 122.2.1.7. PNRP – rūpnieciskie pētījumi pētniecībā
- 122.2.1.8. INRP – rūpnieciskie pētījumi izglītībā
- 122.2.1.9. TNRP – rūpnieciskie pētījumi tehnoloģiju pārnēsē
- 122.2.2. TSP – saimnieciskā pamatdarbība:
- 122.2.2.1. PTSEI – eksperimentālā izstrāde pētniecībā
- 122.2.2.2. ITSEI – eksperimentālā izstrāde izglītībā
- 122.2.2.3. TTSEI – eksperimentālā izstrāde tehnoloģiju pārnēsē

- 122.2.2.4. PTSFP – fundamentālie pētījumi pētniecībā
- 122.2.2.5. ITSFP – fundamentālie pētījumi izglītībā
- 122.2.2.6. TTSFP – fundamentālie pētījumi tehnoloģiju pārnēsē
- 122.2.2.7. PTSRP – rūpnieciskie pētījumi pētniecībā
- 122.2.2.8. ITSRP – rūpnieciskie pētījumi izglītībā
- 122.2.2.9. TTSRP – rūpnieciskie pētījumi tehnoloģiju pārnēsē

122.3. Netiešās izmaksas:

- 122.3.1. NNP – nesaimnieciskā pamatdarbība
- 122.3.2. NSP – saimnieciskā pamatdarbība

Dimensiju veidi, kas norādīti 122. punkta apakšpunktos, tiek papildināti un izmantoti atbilstoši projektu nosacījumiem un LBTU mērķiem.

123. Lai varētu izsekot finanšu plūsmai jau uzsāktajiem projektiem, ZPAC sagatavo un iesniedz grāmatvedībā esošo projektu sadalījumu pēc jaunajām dimensijām.

124. Ja LBTU realizē nesaimnieciskās vai saimnieciskas pamatdarbības projektu, tās pienākums projekta īstenošanas laikā un 5 gadus pēc projekta pabeigšanas (ja projektu īstenošanas un finansēšanas nosacījumos nav noteiks citādi) ir nodrošināt gūto neto ieņēmumu uzskaiti un kontroli, un samazināt par ieņēmumu daļu projekta kopējās attiecināmās izmaksas.

125. Ja LBTU realizē saimnieciskās pamatdarbības projektu, tad ar projekta ietvaros sasniegtajiem rezultātiem saistītās zināšanu un tehnoloģiju pārnēses darbības tiek realizētas par tirgus cenu, nepiemērojot atlaides vai cenu samazinājumus.

126. Saskaņā ar Regulu Nr. 1303/2013 struktūrfondu ieņēmumi tiek klasificēti kā ieņēmumi, kas tiek gūti par ERAF un Kohēzijas fonda līdzekļiem finansētajos nesaimnieciskās pamatdarbības projektos.

127. Regulas Nr. 1303/2013, 61. panta 1. punkts nosaka, ka šo pantu piemēro darbībām, no kurām pēc to pabeigšanas gūst neto ienākumus. Šajā pantā "neto ienākumi" ir ienākošās naudas plūsmas, ko lietotāji tiešā veidā maksā par precēm vai pakalpojumiem, kurus nodrošina darbība, piemēram, maksas, ko lietotāji tiešā veidā maksā par infrastruktūras izmantošanu, zemes vai ēku pārdošanu vai īri vai arī maksājumiem par pakalpojumiem, atskaitot darbības izmaksas un ātri nolietojamu iekārtu aizvietošanas izmaksas, kas rodas attiecīgajā laikposmā. Darbības izmaksu ietaupījumus, kas gūti no darbībām, uzskata par neto

ienākumiem, izņemot gadījumus, kad tos kompensē līdzvērtīgs darbības subsīdiju samazinājums.

128. Ja visas investīciju izmaksas nevar pretendēt uz līdzfinansējumu, neto ienākumus sadala proporcionāli investīciju izmaksu atbilstīgajām un neatbilstīgajām daļām.

129. Darbības atbilstīgos izdevumus, kas līdzfinansējami no fondiem, iepriekš samazina, ņemot vērā darbības iespēju radīt neto ienākumus konkrētā pārskata periodā, kas aptver gan darbības īstenošanu, gan laiku pēc tās pabeigšanas.

130. Uzskaitot gūtos ieņēmumus, LBTU uzskaites sistēmā norāda:

130.1. grāmatvedības uzskaites kontu;

130.2. ekonomiskās klasifikācijas kodu;

130.3. piešķir pazīmi, vai ieņēmumi saistīti ar nesaimniecisko vai saimniecisko pamatdarbību, vai papildinošo saimniecisko darbību;

130.4. norāda attiecīgo projektu, grantu;

130.5. LBTU vienu reizi gadā, analizē savus nesaimnieciskās, saimnieciskās un papildinošās saimnieciskās darbības ienākumus un ar to gūšanu saistītās izmaksas un pārbauda:

130.5.1. vai ar nesaimnieciskās darbības ieņēmumu gūšanu saistītā projekta pašizmaksā nav ietverts tāds pamatlīdzekļu nolietojums, kuru projektos nebija paredzēti ieņēmumi un kas finansēti par ERAF vai Kohēzijas fondu līdzekļiem un kuru kopējās izmaksas bija lielākas par 1 miljonu eiro:

130.5.1.1. ja tāds pastāv, nosaka šo izmaksu īpatsvaram kopējās izmaksās atbilstošu proporcionālo ieņēmumu apjomu;

130.5.1.2. klasificē šos ieņēmumus kā saimnieciskās darbības ieņēmumus;

130.5.1.3. paziņo uzraugošajai LBTU un veic finanšu korekcijas, ja ierobežotas jomas darbības jauda pārsniedz 20% no infrastruktūras kopējās gada jaudas.

130.5.2. vai pašizmaksā nav ietverts tāds pamatlīdzekļu nolietojums, kuru projektos (grantos) bija paredzēti pamatdarbības ieņēmumi:

130.5.2.1. nosaka šo izmaksu īpatsvaram kopējās izmaksās atbilstošu proporcionālo ieņēmumu apjomu;

130.5.2.2. saskaita šim infrastruktūras objektam atbilstošo uzkrāto ieņēmumu apjomu (analizējot un saskaitot vairāku gadu finanšu grāmatvedībā atzītos šim projektam piekrītošos ienākumus vai izveido atsevišķu uzskaiti vadības grāmatvedībā) un analizē, vai pārsniegums ir būtisks - lielāks par 10%.

130.6. Ja LBTU tās pamatdarbības projektos gūst peļņu, tai ir pienākums gūto peļņu reinvestēt pamatdarbībā. Tas nozīmē, ka gūto peļņu nedrīkst:

130.6.1. sadalīt (piemēram, izmaksāt dividendēs);

130.6.2. izmantot LBTU ar saimniecisko un nesaimniecisko pamatdarbību nesaistītu izdevumu finansēšanai;

130.6.3. finansēt pārējo darbību. Jāņem vērā arī, ka nesaimnieciskajā pamatdarbībā gūto peļņu drīkst reinvestēt tikai nesaimnieciskajā pamatdarbībā.

131. Atbilstoši Regulas Nr. 1303/2013 61. panta prasībām, LBTU uzrauga un analizē nesaimnieciskās pamatdarbības ieņēmumus projektos, ko līdzfinansē ERAF vai Kohēzijas fonds un kuru kopējās izmaksas ir lielākas par 1 miljonu eiro.

132. LBTU pienākums ziņot uzraugošajai LBTU par ieņēmumu gūšanu nesaimnieciskās pamatdarbības projektos un pienākums klasificēt šos ieņēmumus kā atbilstošus Regulas Nr. 1303/2013 61. panta prasībām, vai arī kā saimnieciskās darbības ieņēmumus, kā arī kārtot grāmatvedības uzskaiti tā, lai varētu identificēt un pareizi nošķirt ienākumus, kas rodas šādos Fondu projektos.

133. Ja nesaimnieciskās darbības projektā tiek veikta saimnieciskā darbība, tad projektam piešķirtais atbalsts ir jākorrigē atbilstoši komercdarbības atbalsta normām

134. Korekciju, atbilstoši Regulas Nr. 1303/2013 61. panta 5.punkta prasībām, minēto maksimālo līdzfinansēšanas likmi pēc dalībvalsts pieprasījuma samazināt brīdī, kad prioritātei vai pasākumam tiek pieņemta programma, kurā visām darbībām, ko paredzēts atbalstīt šajā prioritātē vai pasākumā, varētu piemērot vienotu likmi saskaņā ar 3. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu. Samazinātā likme nav mazāka kā summa, kas aprēķināta, maksimālo Savienības līdzfinansējuma likmi, kura piemērojama saskaņā ar konkrētu fondu noteikumiem, reizinot ar attiecīgo 3. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minēto vienoto likmi. Ja tiek piemērota pirmajā daļā minētā metode, visus neto

ienākumus, ko gūst darbības īstenošanas laikā un pēc tās pabeigšanas, uzskata par tādiem, kas jāņem vērā, piemērojot samazināto līdzfinansēšanas likmi, tāpēc tos pēc tam neatskaita no darbību atbilstīgajiem izdevumiem.

135. Nepieciešamās finanšu korekcijas veicamas šādi:

135.1. ja nesaimnieciskās pamatdarbības sadaļā esošajā Fondu projektā tiek gūti ieņēmumi 5 gadu periodā pēc darbības pabeigšanas, kas nebija iepriekš paredzēti, tad ieņēmumus atskaita no Komisijai deklarētajiem izdevumiem par to, paziņojot sertifikācijas LBTU. Atskaitīšanu veic sertifikācijas LBTU, vēlākais, daļēji vai pilnīgi noslēdzot darbības programmu. Tā attiecīgi precizē maksājuma pieteikumu par noslēguma maksājumu. Tas nozīmē, ka par šo ieņēmumu daļu tiek samazināts maksājuma pieteikums. Vienlaikus ir jāpārlicinās, ka projekts joprojām saglabā savu nesaimnieciskā projekta statusu, kamēr vien aktīvi, kas iegādāti ar mērķi veikt nesaimniecisko darbību, nav pārklasificēti uz saimnieciskajiem līdzekļiem un tiek veiktas nepieciešamās finanšu korekcijas atbilstoši valsts atbalsta regulējumam;

135.2. ja LBTU 3 gadu laikā pēc darbības programmas slēgšanas konstatē, ka darbība ir radījusi ieņēmumus, kas nav ņemti vērā, nosakot projekta ieņēmumus un noslēguma maksājumu, atbilstoši Regulas Nr. 1303/2013. 61. panta tad šādus ieņēmumus atmaksā ES vispārējā budžetā proporcionāli Fondu ieguldījumam;

135.3. ja ieņēmumi tiek gūti projektā, kas finansēja ilgtermiņa aktīvu izveidi un atbilstošie nākamo periodu ieņēmumi joprojām nav dzēsti, tad LBTU par atmaksājamās summas apjomu samazina (debetē) nākamo periodu ieņēmumus un palielina (kreditē) parādsaistības par līdzekļu atmaksu uzraugošajai LBTU. Ja 3 gadu laikā pēc programmas slēgšanas jau ir beidzies aktīvu lietderīgais kalpošanas laiks, vai projekts jau sākotnēji nav bijis saistīts ar ilgtermiņa aktīvu finansēšanu, tad atmaksājamos līdzekļus atzīst par LBTU izmaksām un kredītsaistībām;

135.4. atmaksājamās summas apmēru nosaka proporcionāli finansējuma īpatsvaram gūtajos ienākumos.

5.4. NĀKAMO PERIODU IEŅĒMUMI

136. Nākamo periodu ieņēmumu analītiskā uzskaitē tiek kārtota tā, lai tie būtu identificējami pret katru projektu (grantu) un projekta (granta) ietvaros iegādātiem konkrētajiem ilgtermiņa aktīviem.
137. Nākamo periodu ieņēmumos uzskaita saņemto ārvalstu finansējumu un atkarībā no aktīva objekta, atzīst ieņēmumos vienā vai vairākos periodos, ja saskaņā ar vismaz vienu no pušu vienošanās līguma nosacījumiem saņemtie līdzekļi:
- 137.1. paredzēti ilgtermiņa ieguldījuma objekta iegādei, izveidošanai vai būvniecībai;
  - 137.2. tiks izlietoti tikai nākamajā pārskata gadā noteiktu nākamā pārskata gada izdevumu segšanai vai budžeta LBTU funkciju izpildes nodrošināšanai;
  - 137.3. nosacījumu neizpildes gadījumā nākamajos gados jāatmaksā.
138. Nākamo periodu ieņēmumu sastāvā uzskaitīto saņemtā finansējuma vērtību pakāpeniski iekļauj attiecīgo pārskata periodu ieņēmumos:
- 138.1. atbilstoši ilgtermiņa ieguldījuma kārtējā gada nolietojuma un vērtības norakstījumu summām, ja saņemtā finanšu palīdzība vai finansiālais atbalsts pilnībā sedz attiecīgā objekta vērtību;
  - 138.2. atbilstoši ilgtermiņa ieguldījuma kārtējā gada nolietojuma un vērtības norakstījumu daļai, kas attiecas uz saņemto finanšu palīdzību, ja saņemtā finanšu palīdzība sedz tikai daļu no attiecīgā objekta vērtības;
  - 138.3. ja iepriekšējā pārskata gadā saņemtā finanšu palīdzība izlietota pārskata gada izdevumu segšanai vai budžeta LBTU funkciju izpildes nodrošināšanai;
  - 138.4. ja izpildīti nosacījumi, kuru neizpildes gadījumā saņemtie līdzekļi būtu jāatmaksā pakāpeniski nosacījumu izpildes laikā.
139. „Nākamo periodu ieņēmumi” atzītos maksājumus iekļauj ieņēmumu un izdevumu pārskatā pēc uzkrāšanas principa, ieņēmumus atzīstot periodā, uz kuru tie attiecas.
140. Pārskata perioda (gada) beigās LBTU aprēķina un atsevišķi norāda saistību īstermiņa un ilgtermiņa daļas.

141. Ja tiek gūti ieņēmumi no Fondu projektiem (nesaimnieciskās pamatdarbības), kur nebija paredzēti ieņēmumi un sākotnējās izmaksas pārsniedz 1 miljonu eiro, atbilstoši Regulas Nr.1303/2013 61. panta prasībām jāinformē atbilstošās institūcijas, lai samazina noslēguma maksājumu.
142. Ja noslēguma maksājums jau ir saņemts, tad informē uzraugošo LBTU un par finanšu korekcijas apmēru samazina nākamo periodu ieņēmumu pozīciju, bet palielina īstermiņa parādsaistību pozīciju pret uzraugošo LBTU.

5.5. IEROBEŽOTAS JOMAS DARBĪBAS JAUDAS APRĒĶINA METODES UN KONTROLES MEHĀNISMS

143. Lai noteiktu ierobežotas jomas darbības jaudu, LBTU veic aprēķinu pēc formulas:

$$J = F/P \times 100\%, \text{ kur:}$$

J – ierobežotas jomas darbība, %

P – LBTU plānotie finanšu ieņēmumi un izdevumi, kas aptver visas LBTU darbības kategorijas. Tam ir jāaptver plānotais ieņēmumu un izdevumu aprēķina apjoms finanšu gada ietvaros no visiem finanšu gadā plānotajiem nesaimnieciskās un saimnieciskās darbības projektiem, kā arī projektiem, kuru darbība turpinās no iepriekšējiem periodiem.

F – faktiskie ieņēmumi un faktiskie izdevumi, kas radušies LBTU saimnieciskās darbības rezultātā finanšu gada ietvaros.

144. Ja kādā no kalendāra gadiem projekta pārskata periodā darbībai iedalītā jauda finanšu izteiksmē pārsniedz 20 procentus no infrastruktūras kopējās gada jaudas, finansējuma saņēmējam piemēro publiskā finansējuma atgūšanas mehānismu.
145. Ievērojot EK paziņojuma 207.punktā minētās valsts atbalsta modernizācijas iniciatīvas, projekta ietvaros modernizētā infrastruktūra izmantojama arī:
- 145.1. papildinošai saimnieciskai darbībai, ja tā ir tieši saistīta ar infrastruktūras ekspluatāciju un izmantošanu ar saimniecisku darbību nesaistītā LBTU pamatdarbības jomā, tai tiek patērēti tādi paši resursi (piemēram, materiāli, aprīkojums, darbaspēks un pamatkapitāls) kā ar saimniecisku darbību nesaistītai pamatdarbībai un tai katru gadu iedalītais

finansējums nepārsniedz 20 procentus no infrastruktūras kopējās gada finansējuma jaudas;

145.2. parastiem papildpakalpojumiem, ja pakalpojumus galvenokārt izmanto nesaimnieciskajai pamatdarbībai un tiem nav ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību Eiropas Savienības iekšējā tirgū (pakalpojumi ir vietēji).

146. Lai modernizēto infrastruktūru varētu izmantot saimniecisku darbību īstenošanai, LBTU nodrošina šādu nosacījumu izpildi, nodalot nesaimnieciskās pamatdarbības un ar tām saistītās finanšu plūsmas no saimnieciskajām pamatdarbībām, izmantojot šīs Politikas 5.3. nodaļā minētās dimensijas;

147. Papildinošai saimnieciskai darbībai piešķirtā finansējuma aprēķinus un kontroli LBTU veic finanšu izteiksmē pēc formulas:

$$PSD = F_{PSD} / (F_{KOP} - F_{SAIM}) \times 100\%, \text{ kur}$$

PSD – papildinošā saimnieciskā darbība, %

F_{PSD} – gūtie ienākumi gadā no papildinošās saimnieciskās darbības

F_{KOP} – kopējie ienākumi no funkcionāli saistītās infrastruktūras gadā

F_{SAIM} – gūtie ienākumi no saimnieciskās darbības

148. Papildinošai saimnieciskai darbībai piešķirtā finansējuma aprēķinus un kontroli veic, ņemot vērā projekta ietvaros modernizētās infrastruktūras finansējuma jaudu, ko raksturo visi LBTU izglītības pakalpojumu sniegšanai patērētie resursi (materiāli, iekārtas, darbaspēks, pamatkapitāls), kas radušies projekta ietvaros modernizētās infrastruktūras ekspluatācijas rezultātā un izteikti finanšu izteiksmē.

149. Pieeja pētniecības infrastruktūrai izglītības, tehnoloģiju pārnesei un nesaimniecisku projektu vajadzībām LBTU ietvaros tiek nodrošināta bez atlīdzības.

150. LBTU sedz infrastruktūras uzturēšanas un izmantošanas izmaksas, izņemot gadījumus, kad projektu finansēšanās vadlīnijās noteikt, ka infrastruktūras izmaksas iekļautas projekta realizēšanas izmaksās.

151. Ja rodas nepieciešamība viena projekta ietvaros iegādāto pamatlīdzekļu izmantošanai saimnieciska projekta realizēšanai vai pakalpojuma sniegšanai, pamatlīdzekļa izmantošanai tiek izstrādāta kalkulācija un noteikts izcenojums.

152. Atbildīgais par izcenojuma sagatavošanu projekta ietvaros iegādātā pamatlīdzekļa izmantošanai, ko apstiprina ar rektora rīkojumu, ir konkrētās struktūrvienības vadītājs, kurā pamtlīdzeklis tiek uzņemts uzskaitē.
153. Pētniecības infrastruktūras izmantošana saimnieciskiem mērķiem tiek noteikta LBTU iekšējos normatīvajos dokumentos.
154. Pētniecības infrastruktūras izmantošanu projekta īstenošanas laikā un pēcuzraudzības periodā, nosaka projekta īstenošanas un finansēšanas vadlīnijas.

6. ZINĀŠANU PĀRVALDIBA

6.1. INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU VĒRTĪBAS NOTEIKŠANA

155. LBTU ĪĪP politika ir vērsta, lai radītu līdzsvaru starp dažādām interesēm un visām iesaistītajām pusēm intelektuālā īpašuma radīšanā un komercializēšanā.
156. ĪĪP politikas galvenais mērķis ir veicināt konkurētspējīgu intelektuālo potenciālu, pamatojoties uz izcilību pētniecībā, pētniecības rezultātu pielietošanu tautsaimniecībā un sabiedrības izglītošanu intelektuālā īpašuma jautājumos.:
157. Atbildīgais LBTU par ĪĪP ir ZPAC.
158. LBTU darbinieks patstāvīgi, bet studējošais konsultējoties ar savu vadītāju, vai ZPAC Tehnoloģiju un zināšanu pārnese nodaļa (turpmāk - TEPEK) izvērtē jaunradītā intelektuālā īpašuma komerciālo potenciālu.
159. LBTU darbinieka un studējošā pienākums ir paziņot par Intelektuālā īpašuma radīšanu, iesniedzot TEPEK iesniegumu, izņemot gadījumu, ja līgumi ar Sadarbības partneriem nosaka citādi.
160. LBTU darbinieks vai studējošais ir tiesīgs neziņot par Intelektuālā īpašuma objektu radīšanu, ja tiem nav būtiska komerciāla potenciāla.
161. TEPEK virza iesniegumu izskatīšanai LBTU ĪĪP komisijai (turpmāk – ĪĪP Komisija), kā arī veic nepieciešamās darbības ar iesniegumu saistīto dokumentu pieprasīšanai un iegūšanai.
162. Lēmumu par to, vai radītajam intelektuālajam īpašumam ir būtisks komerciāls potenciāls, pieņem ĪĪP Komisija, nepieciešamības gadījumā pieaicinot ekspertu, un par to ziņo ZPAC.
163. ĪĪP Komisija pieņemot lēmumu par intelektuālo īpašumu, vērtē:
  - 163.1. komerciālo potenciālu;
  - 163.2. komercializācijai un uzturēšanai nepieciešamo resursu apjomu;
  - 163.3. pielietojuma mērķi;
  - 163.4. izgudrojuma aizsargāšanas formu un patentspēju.
164. Intelektuālā īpašuma aktīva vērtības noteikšanai tiek izmantota tiešo izmaksu metode, vērtībā tiek iekļautas izmantoto resursu izmaksas:
  - 164.1. atlīdzība;
  - 164.2. materiālās izmaksas;

- 164.3. saņemto ārpakalpojumu izmaksas;
- 164.4. valsts nodevas u.c.
- 165. Intelektuālā īpašuma radīšanas izmaksas tiek pamatotas ar attaisnojuma dokumentiem.
- 166. Lēmumu par LBTU mantiskajām tiesībām attiecībā uz pētnieka vai studējošā radīto intelektuālo īpašumu IĪP Komisija pieņem 90 dienu laikā no LBTU darbinieka vai studējošā iesnieguma saņemšanas dienas ZPAC, ja vien savstarpēji noslēgtajos līgumos vai vienošanās nav noteikts citādi.
- 167. Atzītais Intelektuālā īpašuma aktīvs finanšu grāmatvedības sistēmā tiek uzskaitīts kā ilgtermiņa nemateriālais ieguldījums Komisijas apstiprinātajā vērtībā.

6.2. TEHNOLOĢIJU PĀRNESES PROCEDŪRAS

- 168. Par tehnoloģiju pārneses procedūru īstenošanu LBTU atbild TEPEK.
- 169. TEPEK mērķis ir veicināt zinātnieku un komercsabiedrību sadarbību, intelektuālā īpašuma aizsardzību un pētniecības rezultātu komercializāciju, sistemātiski apzināt esošo un mērķtiecīgi attīstīt nepieciešamo pētniecības kompetenci LBTU, tādējādi ieguldot zināšanu ekonomikas attīstībā.
- 170. Mērķu sasniegšanai TEPEK īsteno šādus uzdevumus:
  - 170.1. apzina LBTU intelektuālo īpašumu un veicina tā komercializāciju;
  - 170.2. apzina uzņēmēju pieprasījumu pēc pētniecības rezultātiem gan Zemgales reģionā, gan visā Latvijā, kā arī LBTU iespējas sniegt pētniecības un produktu attīstības pakalpojumus atbilstoši uzņēmēju vajadzībām;
  - 170.3. piedāvā komerciāli pielietojamu LBTU pētījumu iespējas uzņēmumiem, valsts un sabiedriskajām organizācijām un citus pētniecības un zinātniskās kompetences pakalpojumus;
  - 170.4. nodrošina informāciju zinātnieku un uzņēmumu sadarbības veicināšanai, kas sekmē privātā sektora finansējumu pētnieciskajiem darbiem;
  - 170.5. veido un uztur datu bāzi par zinātniskās institūcijas kompetencēm;
  - 170.6. sagatavo pētniecības darbu rezultātu komercializācijas piedāvājumus;
  - 170.7. nodrošina rūpnieciskā īpašuma aizsardzības pārraudzību un sekmē attīstību;
  - 170.8. īsteno apmācības par zināšanu un tehnoloģiju pārnesi;

- 170.9. organizē uzņēmēju un zinātnieku sadarbības seminārus, konferences un/vai kontaktbiržas;
- 170.10. nodrošina dalību vietējās un starptautiskajās izstādēs, kontaktbiržās, tiešajās vizītēs, misijās un citos pasākumos ar mērķi veicināt pētījumu rezultātu komercializāciju;
- 170.11. sniedz publiski pieejamu informāciju par zinātniskās institūcijas kompetencēm, kā arī zināšanu un tehnoloģiju pārnesi;
- 170.12. organizē informatīvos pasākumus TEPEK darbības popularizēšanai.
171. Tehnoloģiju pārneses procedūra LBTU notiek tiešā komunikācijā ar komersantu (Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļā vai elektroniski, telefoniski, izstādēs, semināros u.c.) vairākos posmos:
- 171.1. LBTU ar komersantu vienojas par pirmo tikšanos;
- 171.2. TEPEK darbinieka un potenciālā uzņēmēja tikšanās, kurā komersants izsaka savas vēlmes sadarbībai, savukārt TEPEK darbinieks, zinot LBTU potenciālu un finansējuma piesaistes iespējas, izvērtē potenciālās sadarbības iespējas (tikšanās notiek TEPEK telpās);
- 171.3. ja iepriekšējais posms ir noslēdzies ar pozitīvu rezultātu un ir atrasti kopēji saskares punkti, tad notiek nākamā trīspusīgā tikšanās – LBTU zinātnieks, uzņēmējs un TEPEK darbinieks (tikšanās notiek TEPEK telpās vai arī konkrētā zinātnieka vai zinātnieku grupas laboratorijā vai konkrētās fakultātes telpās ar iespēju apskatīt potenciāli pieejamo infrastruktūru). Ja sarunas virzās pozitīvi, tad tikšanās noslēgumā tiek izskatīts sadarbības modeļa variants – līgums, projekts, licences līgums, utt.;
- 171.4. TEPEK darbinieks, vadoties, no iepriekšējā posmā iegūtās informācijas sagatavo līgumu, kuru elektroniskā veidā saskaņo ar abām pusēm, t.i., ar LBTU zinātniekiem un uzņēmēju;
- 171.5. ja uzņēmums izsaka vēlmi nopirkt gatavu produktu vai tehnoloģiju, tad TEPEK organizē šo procedūru saskaņā ar LBTU IĪP politiku (2017) un LBTU IĪP noteikumiem (2017);
- 171.6. TEPEK darbinieks organizē līguma parakstīšanu;
- 171.7. TEPEK darbinieks seko līdz līguma izpildei un naudas sadalījuma ievērošanai. Nepieciešamības gadījumā veic līguma papildinājumus vai grozījumus, kā arī risina konfliktus.

7. PĒTNIECĪBAS PAKALPOJUMU UN IZSTRĀDŅU PAŠIZMAKSAS NOTEIKŠANAS PRINCIPI

7.1. PĒTNIECĪBAS PAKALPOJUMU UN IZSTRĀDŅU PILNĀ PAŠIZMAKSA

172. LBTU pētniecības pakalpojumu un izstrādņu pašizmaksā iekļauj:

172.1. tiešās izmaksas;

172.2. netiešās izmaksas;

172.3. peļņu atbilstoši projekta dokumentācijā norādītājam.

Skatīt 5.2. nodaļu

173. Aprēķinātā pētniecības pakalpojumu un izstrādņu pilnā pašizmaksa tiek izmantota, lai pārbaudītu vai saimnieciskās pamatdarbības pētniecības projekta pakalpojums ir sniegts par tirgus cenu.

174. Ja zinātniskā infrastruktūra ir iegādāta ES un valsts finansētos projektos, tai skaitā apvienojoties vairākiem sadarbības partneriem, tās izmantošanas nosacījumi tiek atrunāti projektu finansēšanas un īstenošanas nosacījumos un sadarbības līgumā.

7.2. TIRGUS CENAS NOTEIKŠANA

175. Starptautiskajā praksē ir noteiktas divas tirgus cenu noteikšanas metodes - Darījumu un Peļņas metode.

176. Ja tirgus cenu nevar noteikt, jo nepastāv aktīvs tirgus, pakalpojumam jāpiemēro tāda cena, kas nosedz visus izdevumus un jāpievieno saprātīga peļņa.

7.2.1. Priekšnosacījumi tirgus cenas noteikšanai

177. Lai noteiktu salīdzināmus darījumus (preces, pakalpojumus, komersantus), jāveic:

177.1. darījumā ietverto funkciju, uzņemto risku, izmantoto aktīvu analīze;

177.2. darījuma priekšmeta salīdzināšana ar līdzīgiem darījumu priekšmetiem.

178. Lai noteiktu faktisko darījuma salīdzināmības pakāpi un tādējādi veiktu adekvātas tirgus cenas korekcijas, nepieciešams salīdzināt darījuma priekšmeta pazīmes, kuras ietekmē tirgus cenu.
179. Faktori, kas ietekmē salīdzināmību:
- 179.1. Produktu vai pakalpojumu raksturojošās īpašības:
    - 179.1.1. materiālo aktīvu fiziskās īpašības;
    - 179.1.2. kvalitāte un uzticamība;
    - 179.1.3. pieejamība;
    - 179.1.4. piegādes apjomi.
  - 179.2. pakalpojumu sniegšanas gadījumos - to apjoms un veids;
  - 179.3. darījumos ar ilgtermiņa aktīviem:
    - 179.3.1. darījuma forma (t.sk. licencēšana vai pārdošana);
    - 179.3.2. īpašuma veids (tai skaitā patenti, preču zīmes vai know - how);
    - 179.3.3. aizsardzības ilgums un veids;
    - 179.3.4. papildus iegūstamo labumi no īpašuma.
180. Atkarībā no izvēlētās tirgus cenas noteikšanas metodes, šiem faktoriem var būt lielāka vai mazāka nozīme.
181. Lai darījuma priekšmeta raksturojošās īpašības būtu nosakāmas un salīdzināmas, piemēro salīdzinošo nekontrolēto cenu metodi, kas nosaka - jebkurām atšķirībām īpašuma (preces) vai pakalpojuma īpašībām ir ietekme uz cenu.
182. Praksē, veicot darījumu salīdzināmības analīzi, lielāka nozīme ir tieši funkcionālajām, nevis paša pakalpojuma vai preces līdzībām. Tādā veidā tiek paplašināts salīdzināmās informācijas apjoms, aptverot arī tādus darījumus, kuru produkti ir atšķirīgi, bet funkcionāli līdzīgi.

7.2.1.1. Funkcionālā analīze

183. Funkcionālā analīze noskaidro un salīdzina ekonomiski svarīgās darbības, uzņemto atbildību, izmantotos aktīvus un risku sadalījumu starp darījuma dalībniekiem.
184. Funkcijas, kuras jānoskaidro un jāsalīdzina, ietver, piemēram,:
- 184.1. dizainu;

- 184.2. ražošanu;
  - 184.3. uzstādīšanu;
  - 184.4. pētījumus un attīstību;
  - 184.5. pakalpojumu sniegšanu un iegādi;
  - 184.6. izplatīšanu;
  - 184.7. marketingu un reklāmu;
  - 184.8. transportēšanu;
  - 184.9. finansēšanu un menedžmentu.
185. Funkcionālās analīzes rezultāta jāidentificē darījumā iesaistītā dalībnieka veiktās galvenās funkcijas.

7.2.1.2. Līgumu nosacījumi

186. Savstarpējo līgumu nosacījumi parasti paredz, kā atbildība, riski un iegūtie ekonomiskie labumi tiek sadalīti starp darījuma dalībniekiem. Tādējādi līgumu analīze ir daļa no funkcionālās analīzes.
187. Novērtējot darījumu un piemērojot tirgus cenu, šīs informācijas trūkumam var būt lielāka vai mazāka nozīme atkarībā no darījuma veida un izvēlētās metodes. Informācijas trūkums par līguma nosacījumiem būs mazāk nozīmīgs, ja vērtētais darījums ir vispārēja rakstura, piemēram, kursu vai semināru organizēšana, infrastruktūras iznomāšana, bet ļoti būtisks, piemēram, ja darījums ir licences līgums par intelektuālā īpašuma izmantošanu.

7.2.1.3. Ekonomiskie apstākļi

188. Ekonomiskie apstākļi, kas ietekmē darījumu salīdzināmību un tirgus cenu:
- 188.1. ģeogrāfiskais novietojums;
  - 188.2. tirgus lielums;
  - 188.3. konkurences līmenis tirgū;
  - 188.4. aizvietotāju preču vai pakalpojumu pieejamība;
  - 188.5. piedāvājuma un pieprasījuma līmenis kopumā un atsevišķos reģionos.
189. Būtiska ir:
- 189.1. patērētāju pirktspēja;
  - 189.2. valdības ietekme un tās apjoms uz tirgu;

- 189.3. ražošanas izmaksas, tai skaitā zemes, darbaspēka, kapitāla un transporta izmaksas;
  - 189.4. tirgus līmenis (tai skaitā, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība);
  - 189.5. darījuma laiks u.c..
190. Katra atsevišķā gadījumā jāveic izvērtējums, vai ekonomisko apstākļu atšķirībām ir ietekme uz tirgus cenu, un cik tā ir būtiska.
191. Kā viens no ekonomiskajiem apstākļiem, kas ietekmē salīdzināmību, ir ciklu esamība (ekonomiskais, biznesa vai produkta cikls). Šādos gadījumos tiek salīdzināti vairāku secīgu gadu dati.
192. Arī ģeogrāfiskais tirgus ietekmē salīdzināmību. Tādēļ būtiska ir tirgus identificēšana. Daudzām industrijām salīdzināšanai nepieciešams aptvert lielus vairāku valstu reģionus, kas būtībā ir homogēni, kamēr citām būtiskas ir atšķirības starp vietējiem tirgiem vai viena tirgus ietvaros.

7.2.1.4. Biznesa stratēģija

193. LBTU pamatdarbība nav saistīta ar komercdarbību, tādēļ arī biznesa stratēģiju tieši tā neietekmē. Tomēr, pētot un, salīdzinot tirgus cenu tādiem, pakalpojumiem, kurus piedāvā arī privātais sektors, biznesa stratēģijas ir viens no faktoriem, kas jāanalizē.
194. Biznesa stratēģiju analīze ietver dažādus komersanta aspektus, piemēram, inovācijas un jaunu produktu attīstība:
- 194.1. diversificēšanas pakāpe;
  - 194.2. riska pakāpe;
  - 194.3. politisko izmaņu novērtējums;
  - 194.4. līgumu termiņi un citi faktori, kas veido ikdienas biznesa vadību.
195. Viena no biznesa stratēģijām var būt tirgū ielaušanās shēma. Tādā situācijā tirgus dalībnieka piedāvātā cena, lai paplašinātu tirgus daļu vai ieņemtu vietu tirgū, var būt zemāka par citu līdzīgu un salīdzināmu produktu cenām tirgū.
196. Turklāt tirgus dalībniekam, lai iekļūtu jaunā tirgū vai paplašinātu jau esošo daļu, var sākotnēji rasties lielākas izmaksas (tai skaitā, uzsākšanas (start up) izmaksu vai mārketinga izmaksu dēļ), tādejādi sasniedzot zemākus peļņas rādītājus, salīdzinot ar citiem tirgus dalībniekiem šajā pašā tirgū.

7.2.2. Tirgus cenas noteikšanas metodes

7.2.2.1. Salīdzināmo nekontrolēto cenu metode

197. Metodes pamatā tiek salīdzinātas cenas precei vai pakalpojumam, kuri tiek pirkti vai pārdoti līdzīgos daudzumos, pie līdzīgiem nosacījumiem līdzīgos tirgus apstākļos. Metodi piemēro, ja tiek veikti darījumi ar precēm vai pakalpojumiem, kuru cenas ir salīdzināmas ar citu tirgus dalībnieku piedāvātajām cenām.
198. Šo metodi iespējams izmantot arī tad, ja pastāv atšķirības starp salīdzināmo darījumu (preci vai pakalpojumu), ja:
- 198.1. atšķirības var ticami noteikt un izmērīt;
  - 198.2. iespējams veikt atbilstošus labojumus, lai izslēgtu šo atšķirību ietekmi uz cenu;
  - 198.3. ir informācijas avoti darījumu salīdzināšanai;
  - 198.4. iekšējie avoti - būs pieejami, ja tiek analizēta informācija vienas komersantu grupas ietvaros. Iekšējiem informācijas avotiem var būt tiešāka un tuvāka saikne ar noteiktiem darījumiem nekā ārējiem avotiem. Finanšu analīze būs vienkāršāka un ticamāka informācijas avots, pieņemot, ka tiek izmantoti identiski grāmatvedības uzskaites principi. Iekšējie informācijas avoti ir vieglāk pieejami un mazāk izmaksā. No otras puses iekšējie avoti ne vienmēr būs uzticami, un, ja tādi eksistē, tiem jāatbilst iepriekš aprakstītajiem salīdzināmības faktoriem;
  - 198.5. ārējie informācijas avoti - dažādas komerciālu informāciju saturošas datu bāzes. Šādas elektroniskās datu bāzes var būt noderīgas statistikas datu analīzei. Tomēr pastāv dažādi ierobežojumi šādu datu bāzu izmantošanai, piemēram, tās ietver tikai publiski pieejamo informāciju, turklāt ne visās valstīs šādas datu bāzes tiek uzturētas. Turklāt atspoguļotā informācija var būt atšķirīga un nepilnīga objektīvas tirgus cenas noteikšanai. Ja ir pieejami citi informācijas avoti, šādu datu bāzu izmantošana nav nepieciešama. Iespējams izmantot arī ārzemju (ne vietējā tirgus) informācijas avotus. Šie informācijas avoti nevar tikt izslēgti tāpēc vien, ka tie neatspoguļo vietējo tirgu. Ja šie avoti atbilst iepriekš aprakstītajiem salīdzināmības faktoriem, tos var izmantot. Jāņem vērā, ka dažādu grāmatvedības uzskaites metožu izmantošana var apgrūtināt šādu datu izmantošanu.
199. Ierobežojumi salīdzināmās informācijas pieejamībai:

- 199.1. potenciālo salīdzināmo datu identificēšana tiek veikta ar mērķi atrast saprātīgus un ticamus datus. Piemēram, ja tiek konstatēts kādu darījumu trūkums vai retums tirgū, jāanalizē gadījumi, paplašinot apskatāmos tirgus līdzīgās industrijās un ģeogrāfiskajos apstākļos;
- 199.2. peļņas sadales metode noteiktos apstākļos var tikt izmantota arī bez salīdzināmo rādītāju analīzes, ja tādi neeksistē. Arī tad, ja salīdzināmo datu nav vai tie ir ļoti trūcīgi, tirgus cenas metode izvēlei jābalstās uz veikto funkcionālo analīzi.

7.2.2.2. Izmaksu pieskaitīšanas metode

200. Metodes būtība – metode, ar kuru tiek noteikta darījuma tirgus cena, pārdevēja piedāvātā produkta vai sniegto pakalpojumu izmaksām par produkta (pakalpojuma) piegādi pieskaitot atbilstošu izmaksu uzcenojumu, kādu pārdevējs piemērotu salīdzināmā darījumā ar nesaistītu komersantu, ņemot vērā darījuma nodrošināšanai veiktās funkcijas, ar tām saistītos riskus, izmantotos aktīvus un citus darījumu cenu ietekmējošus faktoros.
201. Izmaksu pieskaitīšanas metodi piemēro, ja:
- 201.1. piedāvātajam produktam vai pakalpojumam nepastāv aktīvs ārējais tirgus, un tādēļ nav iespējams piemērot salīdzināmo nekontrolēto tirgus cenu;
- 201.2. ja ārējais tirgus pastāv, informācija par faktisko tirgus cenu nav pilnīga, jo to ietekmē vairāki faktori, piemēram, ārējā pieprasījuma ierobežojumi, vai cena ir atkarīga no piegādātajiem apjomiem;
- 201.3. abos iepriekš uzskaitītajos gadījumos salīdzināmo nekontrolēto cenu metode cenas noteikšanai nebūs piemērota.
202. Izmaksu pieskaitīšanas metodes izmantošanai izmaksas tiek sadalītas 3 kategorijās:
- 202.1. tiešās izmaksas, piemēram, materiālu izmaksas, tiešās darba algas;
- 202.2. netiešās izmaksas, piemēram, uzturēšanas un remonta izmaksas, kuras var būt attiecinātas uz vairākām precēm vai pakalpojumiem;
- 202.3. pārējās izmaksas, piemēram, administrācijas izmaksas.

203. Piemērojot šo metodi, peļņas procents tiek aprēķināts par bāzes cenu izmantojot tiešās un netiešās pakalpojuma sniegšanas/ražošanas izmaksas (atšķirībā no tūrās peļņas metodes, kur bāzes cenai ņem vērā visas izmaksas).
204. Izmantojot šo metodi, ļoti svarīgi ir pareizi noteikt un attiecināt tiešās un netiešās ražošanas (vai pakalpojuma sniegšanas) izmaksas.
205. Salīdzinot izmaksas ar līdzīgu preču vai pakalpojumu izmaksām, jāpārlicinās, ka uzskaitē tiek izmantoti vieni un tie paši grāmatvedības uzskaites principi. Piemēram, ja līdzīga produkta izmaksu uzskaitē viens komersants dažādi attiecina izmaksas iepriekš minētajās kategorijās, bāzes cena tiks noteikta nepareizi.
206. LBTU izvēlās izmaksu pieskaitīšanas metodi tirgus cenas noteikšanai, ja nepastāv tirgus cena, un tādejādi savu pakalpojumu sniedz par tādu cenu, kas atspoguļo visas tās izmaksas, kā arī saprātīgu uzcenojumu.

7.2.2.3. Tirgus cenas metode

207. Darījuma tirgus vērtības vai preces (produkta, pakalpojuma) tirgus cenas noteikšanas metodi izvēlas atkarībā no darījuma veida un LBTU veiktajām funkcijām, ar tām saistītajiem riskiem, izmantotajiem aktīviem un citiem darījuma vērtību ietekmējošiem faktoriem. Lai precīzāk noteiktu preču (produkcijas, pakalpojumu) tirgus cenas vai darījuma tirgus vērtību, darījuma tirgus vērtības vai preces (produkta, pakalpojuma) tirgus cenas noteikšanas metodes var kombinēt.
208. Pamata kritēriji:
- 208.1. unikālo preču vai pakalpojumu tirgus cena būs cena, kādu tirgus ir gatavs par to maksāt. Vienlaikus jāvērtē gan izmaksas, gan tirgus situācija;
- 208.2. izmaksu cena kalpos kā tirgus cena jaunām precēm, kurām tirgū nav analogu, individuāla pasūtījuma precēm vai pakalpojumiem vai bāzes cenas noteikšanai.

7.2.3. Tirgus cenas noteikšana tehnoloģiju pārneses gadījumos

209. LBTU nodod nesaimnieciskajā pamatdarbībā izstrādātas tehnoloģijas citai organizācijai vai komersantam, kas izmanto tās saimnieciskajā darbībā, nosakot

tirgus cenu, lai izvairītos no situācijas, kurā komersanti saņem neatļautu komercdarbības atbalstu.

210. Tirgus cenas noteikšanai izmantojamas vairākas metodes:

210.1. pieskaitot tehnoloģijas izveidošanas pašizmaksai saprātīgu peļņu. Jāņem vērā, ka pašizmaksa var izrādīties ļoti atšķirīga no nākotnes ekonomiskajiem labumiem, ko var sniegt šāds intelektuālais īpašums. Tāpēc tirgus cena jānosaka, apzinot visus nākotnes ekonomiskos labumus, ko veidos šādas intelektuālā īpašuma tiesības;

210.2. nododot patentu/licenci publiskā izsolē. Šādā gadījumā uzskatāms, ka tirgus cena ir maksimālā cena, ko ir samaksājis tirgus dalībnieks.

210.3. pārrunas ar komersantiem, kuru rezultātā tiek mēģināta iegūt visaugstākā cena. LBTU pienākums dokumentēt pārrunas un par pārrunu veikšanu saglabāt pierādījumus, piemēram:

210.3.1. korespondence;

210.3.2. cenu piedāvājumi un noteikumi;

210.3.3. pretpriekšlikumi;

210.3.4. sapulču protokoli;

210.3.5. lēmumu pieņemšanas dokumenti;

210.3.6. veikto apsvērumu dokumenti;

210.3.7. informācija par līdzīgiem piemēriem.

8. PĒTNIECĪBAS IZMAKSU KAPITALIZĀCIJAS PRINCIPI

211. LBTU pamatdarbībā radītās izmaksas atzīst kā nemateriālo aktīvu (kapitalizē) tikai tad, ja LBTU var ticami novērtēt ar šo aktīvu saistīto nākotnes ekonomisko labumu: spēju pelnīt un prognozēt finanšu resursu ieplūdi LBTU.
212. Šādam novērtējumam ir jābūt balstītam uz ticamiem un pamatotiem pieņēmumiem un jāparāda, ka ar šo aktīvu saistītie ekonomiskie labumi ir lielāki, salīdzinājumā ar šī aktīva kalpošanas laiku.
213. Lai varētu atzīt pamatdarbībā radītos nemateriālos aktīvus, LBTU nodrošina šādu objektu izmaksu uzskaiti rūpniecisko pētījumu vai eksperimentālās izstrādes fāzē.
214. Fundamentālās pētniecības fāzē radušās izmaksas netiek atzītas par aktīvu un vienmēr jānoraksta izmaksās to rašanās brīdī arī gadījumā, ja fundamentālie pētījumi noved pie secīgiem rūpnieciskiem pētījumiem vai eksperimentālās izstrādes.
215. Attīstības fāzes rezultātus vai citas zināšanas lieto jaunu vai būtiski uzlabotu materiālu procesu, produktu, iekārtu, sistēmu vai pakalpojumu izstrādē.
216. Finanšu grāmatvedībā par attīstības fāzes aktivitātēm uzskata, piemēram:
  - 216.1. dažādu modeļu vai prototipu dizainu, konstruēšanu un testēšanu pirms to izgatavošanas vai izmantošanas uzsākšanas,
  - 216.2. ar jaunu tehnoloģiju izmantošanu saistītu darbarīku, iekārtu, veidņu un krāsu izstrādi,
  - 216.3. izmēģinājuma iekārtu izstrādi, konstruēšanu, izgatavošanu un darbības pārbaudi, pat, ja to lielums neatbilst saimnieciski pamatotai komerciālajai ražošanai,
  - 216.4. jaunu vai uzlabotu materiālu, procesu, produktu, iekārtu, sistēmu vai pakalpojumu izvēlētās alternatīvas izstrādi, konstruēšanu un testēšanu.
217. Finanšu grāmatvedībā par attīstības izmaksām uzskata tādas izmaksas, kas rodas attīstības fāzes aktivitāšu rezultātā.
218. Attīstības fāzē radušās izmaksas drīkst kapitalizēt tikai tad, ja LBTU spēj demonstrēt:
  - 218.1. ka aktīva objektu ir iespējams tehniski pabeigt un to būs iespējams lietot LBTU vai pārdot,

- 218.2. ka dotais aktīva objekts radīs nākotnes iespējamus ekonomiskos labumus, piemēram:
- 218.2.1. šāda projekta noieta tirgus esamību,
  - 218.2.2. ekonomisko noderīgumu LBTU pētniecībai vai izmantošanu studiju procesā.
- 218.3. tehnisko, finanšu un citu resursu pieejamību, lai varētu pabeigtu šo aktīvu, to pārdotu vai lietotu,
- 218.4. spēju ticami novērtēt aktīva izmaksu apmēru tā attīstības ciklā.
219. Ja LBTU nespēj nodrošināt augšminētos atzīšanas kritērijus, radušās izmaksas tiek norakstītas izmaksās to rašanās brīdī.
220. Ja tiek pieņemts lēmums par izmaksu kapitalizāciju (atzīst par aktīvu bilancē), tad pašizmaksas dati šim projektam parasti tiek iegūti no vadības grāmatvedības uzskaites bloka. Par šo projektam atbilstošo summu attiecīgi tiek samazinātas izmaksas finanšu grāmatvedības uzskaitē un palielināta aktīva vērtība.
221. Uzskaites sistēmai jānodrošina, lai varētu precīzi attiecināt personāla izmaksas, ko veic, piemēram, izmantojot darba laika uzskaites tabeles, profesionālo pakalpojumu, patentu iegūšanas, citu licenču un tiesību iegūšanas izmaksas, kā arī tiešās izmaksas.
222. Ja LBTU veidojas kapitalizējamie aktīvi, tad vadība pieņem lēmumu, atver projektu un no tā brīža uzsāk izmaksu kapitalizāciju.

PIELIKUMS